

MEMORIE VAN TOELICHTING

Decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

I. ALGEMENE INLEIDING

Het voorliggende decreet heeft als doelstelling een aantal maatregelen te nemen met betrekking tot het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon en buitengewoon onderwijs. Hiermee bedoelen we leerlingen met langdurige en belangrijke participatieproblemen die te wijten zijn aan het samenspel van functiebeperkingen (mentaal, psychisch, lichamelijk of zintuiglijk), beperkingen bij het uitvoeren van activiteiten en persoonlijke en externe factoren. Met beperkingen worden moeilijkheden bedoeld die iemand heeft met het uitvoeren van activiteiten, bijvoorbeeld moeilijkheden bij het begrijpen van de aard en betekenis van geschreven taal bij het hardop of stil lezen. Met persoonlijke factoren wordt iemands individuele achtergrond bedoeld zoals leeftijd, geslacht, persoonlijkheid, culturele herkomst, karakter.... Tot de externe factoren behoren de fysieke en sociale omgeving van het individu. Ze kunnen een positieve of negatieve invloed op de participatie van het individu in de samenleving hebben. De school behoort tot de fysieke omgeving van het kind/de jongere en in die zin zijn barrières die in het onderwijs aanwezig zijn waardoor leerlingen moeilijkheden ondervinden om ten volle, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren aan het school- en klasgebeuren, voorbeelden van externe factoren (o.a. aanwezige ondersteuning, wetgeving, curricula...) ¹.

Met deze omschrijving sluiten we aan bij de bepaling van het beschermd kenmerk "handicap" in het Vlaamse Gelijkekansen- en Gelijkebehandelingsdecreet en de omschrijving van personen met een handicap in het VN-Verdrag, nl. personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving, i c het onderwijs

Op 15 juli 2011 besliste de Vlaamse Regering een aantal dringende beleidsmaatregelen ten behoeve van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften te nemen.

In het Vlaamse Regeerakkoord werd afgesproken dat voor het verbeteren van het gewoon en buitengewoon onderwijs voor leerlingen met specifieke noden een decreet leerzorg nodig was dat geleidelijk zou worden ingevoerd, op voorwaarde van een breed maatschappelijk draagvlak, ook en vooral in het onderwijs.

In de beleidsnota Onderwijs werd dit verder geconcretiseerd.

¹ Meer informatie over wat verstaan kan worden onder persoonlijke factoren en externe factoren kan teruggevonden worden in de ICF-CY

De gewijzigde beleidscontext in vergelijking met de vorige legislatuur (het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap werd in 2009 geratificeerd en de budgettaire situatie biedt minder ruimte) was aanleiding tot het aftoetsen van een aantal specifieke leerzorgthema's bij de aanvang van de huidige regeerperiode. Dit gebeurde in resonantiegroepen met de koepels, het GO! en de vakorganisaties enerzijds en met het Vlaams Ouderplatform aangevuld met belangengroepen anderzijds. Het overleg resulteerde in beide gevallen in een standpuntennota. Op basis van de standpuntennota's concludeerde de Vlaamse Regering dat er nog onvoldoende draagvlak was voor een gefaseerde aanpak van het dossier met een basisdecreet en aanbouwdecreten. Het uitblijven van maatregelen voor een aantal knelpunten op het gebied van het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften was echter geen optie.

Daarom oordeelde de Vlaamse Regering dat er als eerste stap en in afwachting van de realisatie van leerzorg op de langere termijn een aantal maatregelen genomen moesten worden. Deze situeren zich op het gebied van kwaliteitsvolle diagnostiek met inbegrip van een oplossing voor leerlingen met autismspectrumstoornissen in het buitengewoon onderwijs, competentieontwikkeling en professionalisering, de implementatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en een aantal maatregelen voor specifieke doelgroepen (doventolken, aanbod type 5). De maatregelen met een decretale impact zijn opgenomen in voorliggend decreet of werden reeds verankerd in onderwijsdecreet XXIII en andere.

Dit decreet bevat ook een aantal artikelen die tot doel hebben om de resterende regelgeving van het buitengewoon secundair onderwijs in te schrijven in de Codex Secundair Onderwijs. Het gaat over bepalingen die opgenomen waren in het koninklijk besluit van 28 juni 1978. Dit decreet bevat eveneens een aantal artikelen met technische correcties van formuleringen uit de Codex Secundair Onderwijs met betrekking tot het buitengewoon secundair onderwijs.

Het decreet is onderverdeeld in niveaugebonden hoofdstukken voor het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding. Verder is er een hoofdstuk met bepalingen inzake de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten. In een laatste hoofdstuk staan een aantal afzonderlijke thema's o.a. bepalingen met betrekking tot het K.B. nr 184 en het decreet betreffende gelijke onderwijskansen-I.

Het decreet zal een impact hebben op heel wat aspecten van het onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, zowel in het gewoon als buitengewoon onderwijs. Daarom is het belangrijk om die op te volgen en te monitoren. Aspecten die hiervoor o.a. in aanmerking komen zijn de leerlingenbewegingen (gewoon-buitengewoon-verschillende types), oriënteringen door de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB), de weigeringen door scholen, de programmaties, de evolutie van de rechtstreekse instroom in het basisaanbod, de leerkrachtenbewegingen (reffectaties, TBS, inschakeling in GON/ION.), de evolutie van de leerlingenaantallen in GON en ION, de situatie van +21-jarigen in onderwijs, de impact op de populatie in internaten en MPI's en de link met Welzijn. Het is belangrijk de resultaten op te nemen in een (jaarlijks) voortgangsrapport, zodat er mogelijkheden tot eventuele bijsturing zijn.

II. VOORNAAMSTE BEPALINGEN

- Basis- en Secundair onderwijs

De nieuwe visie op handicap ziet handicap niet louter als een persoonlijk probleem, maar als een afstemmingsprobleem tussen de klas- en schoolcontext en de specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de jongere. De beperkingen in de participatiemogelijkheden aan het onderwijs staan centraal. Een beoordeling van specifieke onderwijsbehoeften in het kader van een oriëntering naar het buitengewoon onderwijs moet daarom gebaseerd zijn op een inschatting van dat afstemmingsprobleem.

In uitwerking van deze basisfilosofie worden de volgende maatregelen genomen.

- een herdefiniëring van het buitengewoon basisonderwijs type 1 en type 8 en van het buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvorm 3, type 1 als "basisaanbod" buitengewoon onderwijs waarnaar een leerling georiënteerd kan worden op basis van een analyse van de onderwijsbehoeften in plaats van een medische classificatie. De leerlingen die bij de inwerkingtreding van het decreet met een inschrijvingsverslag voor type 1 of 8 in het buitengewoon onderwijs ingeschreven waren, worden tot het afronden van het betreffende onderwijsniveau waarin ze op dat moment ingeschreven zijn, gelijkgesteld met leerlingen met een inschrijvingsverslag voor het type basisaanbod. Dit geldt ook voor de inschrijvingen in de internaten buitengewoon onderwijs van het GO!;
- een actualisatie van de definities van de andere onderwijstypes in het buitengewoon onderwijs (type 2, 3, 4, 5, 6 en 7). De nieuwe definitie van type 7 laat toe dat ook kinderen met een spraak- of taalstoornis toegang tot dit typespecifiek aanbod blijven hebben;
- de creatie van een type 9 van buitengewoon onderwijs voor leerlingen met een autismespectrumstoornis die geen verstandelijke beperking hebben met qua omkaderingsnormen een afstemming met het reeds bestaande type 3;
- een aanpassing van de toelatingsvoorwaarden voor het buitengewoon onderwijs, met een aantal elementen o.a. of de fasen van het zorgcontinuüm werden doorlopen, of de aanpassingen om leerlingen in het gemeenschappelijk curriculum te kunnen blijven meenemen ofwel disproportioneel, ofwel onvoldoende zijn en er nood is aan een individueel aangepast curriculum; of de onderwijsbehoeften op basis van een sociaal model van handicap in kaart werden gebracht (o.a. ICF-CY), dat een verwijzing niet kan louter op basis van een SES-kenmerk van een leerling;
- een decretale verankering in de opdrachtomschrijving van het gewoon onderwijs van de verplichting tot het doen van gepaste en redelijke aanpassingen, waaronder het inzetten van remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen;
- bij het toelaten van een leerling tot het buitengewoon onderwijs moet ook rekening gehouden worden met de maatregelen die al in het gewoon onderwijs zijn genomen om de leerling te laten functioneren binnen het gemeenschappelijk curriculum en aangetoond worden dat de fasen van het zorgcontinuüm voor de leerling werden doorlopen, tenzij de leerling zijn onderwijsloopbaan start in het buitengewoon onderwijs;

- om de oriëntering naar GON en buitengewoon onderwijs conceptueel zuiver te houden worden de toelatingsvoorwaarden voor GON aangepast: deze gelden vanaf de datum van inwerkingtreding voor nieuwe GON-leerlingen. Aan de andere voorwaarden om GON-begeleiding te genereren wordt voorlopig niets gewijzigd. De resultaten van het wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) over de organisatie van GON en ION anno 2010 en van een breder debat over de financieringsmechanismen voor leerlingen met een beperking in het gewoon onderwijs kunnen aanleiding geven tot extra beleidsmaatregelen in een volgende fase en de inzet van bijkomende middelen, wanneer de toepassing van het decreet aanleiding geeft tot minderuitgaven in het buitengewoon onderwijs;

- er worden wijzigingen aangebracht in de onderwijsregelgeving om stappen te zetten in de geleidelijke realisatie van artikel 24 van het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap en het recht op inschrijving in het gewoon onderwijs. De draagkrachtafweging en de rechtsbescherming zoals geformuleerd in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I (met het decreet van 25 november 2011 betreffende het inschrijvingsrecht ingevoegd in het decreet basisonderwijs en in de Codex Secundair Onderwijs), worden herschreven;

- de inschrijving in het basisaanbod buitengewoon onderwijs zal periodiek geëvalueerd worden,

- het type 5 wordt ruimer gedefinieerd naar residentiële settings toe.

Met het decreet wordt een mogelijkheid toegevoegd om bij wijze van uitzondering een bestaande school van opleidingsvorm 1 type 4 bij een revalidatiecentrum om te vormen tot een school van opleidingsvorm 4, type 5, bij een residentiële setting met een eigen directeur.

Daarnaast worden eveneens de bestaande secundaire afdelingen van opleidingsvorm 4, type 5 bij een basisschool omgevormd tot autonome secundaire scholen van opleidingsvorm 4, type 5, bij een universitair ziekenhuis, met een eigen directeur.

Tot slot voegen we het begrip "residentiële setting" toe naast universitair ziekenhuis en preventorium waardoor de groep instellingen die potentieel voor de oprichting van type 5 in aanmerking komen, vergroot.

Met "residentiële setting" worden diverse welzijns-, jeugd- en gezondheidsvoorzieningen bedoeld, andere dan ziekenhuizen en preventoria, waar kinderen en jongeren opgenomen en begeleid worden en voor wie het daardoor niet mogelijk is om onderwijs te volgen in een school voor gewoon onderwijs of in een school voor buitengewoon onderwijs en nood hebben aan het aanbod van buitengewoon onderwijs type 5. We denken dan b.v. aan kinderpsychiatrische diensten, begeleidingstehuizen, ...

Op basis van dit decreetaal kader zal de behoefte aan bijkomend aanbod type 5 in nieuwe residentiële settings beargumenteerd kunnen worden. De effectieve programmatie blijft afhankelijk van een beslissing van de Vlaamse Regering. In een uitvoeringsbesluit volgend op het decreet zullen de voorwaarden geformuleerd worden waaraan residentiële settings moeten voldoen om een aanbod type 5 op te richten. Deze voorwaarden zullen o.a. te maken hebben met de omvang, kenmerken, verblijfsduur en -regime van de doelgroep en met de specificiteit van de residentiële setting, zoals:

- waar kinderen en jongeren verblijven voor wie niet voldaan is aan het recht op leren in een reguliere school (gewoon of buitengewoon onderwijs);
 - waar al of niet een schoolvervangend (onderwijs)programma wordt aangeboden;
 - waar een aanbod type 5 een valabel alternatief kan zijn om aan het recht op onderwijs te voldoen.
- het correctiebudget ingesteld voor de begeleiding van jongeren met autismespectrumstoornissen in het geïntegreerd onderwijs, wordt met één schooljaar (2014-2015) verlengd.

- Buitengewoon secundair onderwijs

Organisatie buitengewoon secundair onderwijs

Met een reeks artikelen wordt de inhoud van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs opgenomen in de Codex Secundair Onderwijs. Hier en daar gebeurt er ook een actualisatie van de tekst aan de hedendaagse situatie of een opname van wat eerder niet opgenomen was, maar wat wel via decreet moet geregeld worden.

Daarnaast wordt ook een vereenvoudiging in de regelgeving i.v.m. rationalisatie en programmatie doorgevoerd, en wordt de tekst geactualiseerd aan de hedendaagse situatie

Verlenging na 21 jaar

In een aantal artikelen worden de bepalingen omtrent het recht hebben in het buitengewoon secundair onderwijs op een verlenging na 21 jaar, gewijzigd.

Er wordt bevoegdheid gegeven aan de klassenraad en de louter administratieve procedure voor de CABO wordt afgeschaft. Bij niet verlenging zal de klassenraad moeten aantonen dat zij dit consequent blijft toepassen voor alle plus 21 jarigen, waarbij ze voorrang geeft aan leerlingen met een eerste verlenging, boven die met een tweede verlenging en zo verder. Omdat met deze wijziging een belangrijk takenpakket van de CABO's wegvalt, worden de CABO's opgeheven en de resterende taken inzake vrijstelling van de leerplicht en permanent onderwijs aan huis worden naar de onderwijsinspectie overgeheveld in het kader van het algemene toezicht op de kwaliteit van de handelingsgerichte diagnostische praktijk in het onderwijs.

Opleidingsvorm 4

Er worden nieuwe mogelijkheden gecreëerd om scholen buitengewoon onderwijs met enkel en alleen opleidingsvorm 4 op te richten. De voorwaarde om minimaal twee opleidingsvormen in één school te hebben, vervalt in die situatie. Er moet wel een samenwerking aangegaan worden met tenminste één gewone secundaire school met een breed aanbod in de buurt van de locatie van opleidingsvorm 4.

- Centra voor leerlingenbegeleiding

In het verlengstuk van de verplichting tot het doen van gepaste en redelijke aanpassingen in het basis- en secundair onderwijs worden handelingsgerichte diagnostiek (HGD), de principes van handelingsgericht werken (HGW) en het

ondersteunen van scholen bij het doen van die aanpassingen in de opdrachtbepaling van het CLB ingeschreven.

- Onderwijsinspectie en begeleidingsdiensten

Het opnemen van de verplichting tot het doen van gepaste en redelijke aanpassingen in de opdrachtbepaling van het basis- en secundair onderwijs en het aanvullen van de toelatingsvoorwaarden buitengewoon onderwijs waarmee CLB's rekening moeten houden bij een oriëntering, veronderstellen tevens dat de uitvoering ervan aan controle onderhevig is. Daarom is er een bijkomende opdracht voor de onderwijsinspectie om toe te zien op de oriënteringen van leerlingen door de centra voor leerlingenbegeleiding (afleveren van verslagen die toegang kunnen geven tot het buitengewoon onderwijs en van gemotiveerde verslagen voor het geïntegreerd onderwijs).

- Andere bepalingen

De rechtsbeschermingsprocedure wordt aangepast door de bevoegdheden, de samenstelling en de gevolgen van de beslissingen van de Commissie inzake Leerlingenrechten aan te passen en af te stemmen op artikel 33.2 van het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid. De aangepaste procedure verzekert de betrokkenheid van vertegenwoordigers van personen met een handicap, personeel en onderwijsverstrekkers.

Van begeleiding autisme en projecten buitengewone onderwijsontwikkelingen naar maatregelen voor competentieontwikkeling
Voor het schooljaar 2013-2014 werd een overgangsregeling getroffen via onderwijsdecreet XXIII.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

HOOFDSTUK II. DECREET BASISONDERWIJS

Artikel II.1, II.4, II.6

De nieuwe visie op handicap ziet handicap niet louter als een persoonlijk probleem, maar als een afstemmingsprobleem tussen de omgeving (in geval van onderwijs is dat de klas- en schoolcontext of de onderwijsomgeving) en de specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de jongere. De beperkingen in de participatiemogelijkheden aan het onderwijs staan centraal. Een beoordeling van specifieke onderwijsbehoeften in het kader van een oriëntering naar het buitengewoon onderwijs moet daarom gebaseerd zijn op een inschatting van dat afstemmingsprobleem. Momenteel worden bij een oriëntering naar het buitengewoon onderwijs de problemen voornamelijk op basis van de stoornisgebonden typologie beoordeeld. Dit legt de focus te eenzijdig op de stoornissen en problemen bij de

leerlingen en gaat voorbij aan de aanpassingen aan de onderwijsomgeving die nodig zijn om aan die noden tegemoet te komen.

Daarom worden de toelatingsvoorwaarden voor het buitengewoon basisonderwijs aangevuld (art. II.4) met een aantal elementen die de onderwijsomgeving moeten kenmerken om tegemoet te komen aan de noden van de leerlingen die men voor ogen heeft

Die kenmerken hebben onder andere te maken met de beoordeling of de fasen van het zorgcontinuüm, met name de opeenvolging van de fasen van brede basiszorg, verhoogde zorg en uitbreiding van zorg in de aanpassing van de onderwijsomgeving op het gebied van de aard van het onderwijsaanbod, de pedagogisch-didactische aanpak, de aard en intensiteit van het zorgaanbod in het onderwijs in functie van het leren en de inzet van personele en materiële middelen (zoals uitgewerkt door Prodia en vermeld in <http://www.prodiagnostiek.be>) voor de leerling werden doorlopen. In uitzonderlijke omstandigheden kan de school mits motivering een fase overslaan. Aangezien voor het afleveren van een verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs, het CLB verantwoordelijk is, is het proces van handelingsgerichte diagnostiek in de fase van uitbreiding van zorg steeds noodzakelijk. Deze begrippen zijn gedefinieerd in artikel II.1.

Daarnaast heeft dit ook te maken met

- de beoordeling of de aanpassingen waaronder remedierende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen, die nodig zijn om een leerling in het gemeenschappelijk curriculum te kunnen blijven meenemen ofwel disproportioneel, ofwel onvoldoende zijn. Scholen moeten al deze maatregelen ook effectief toegepast hebben, tenzij dit omwille van de specifieke situatie van een leerling niet relevant zou zijn. In het geval bepaalde maatregelen niet werden toegepast moet de school dit ook motiveren. Het gaat hierbij niet om een motivatie door de individuele leerkracht, maar een motivering door de school;
- het in kaart brengen van de onderwijsbehoeften met toepassing van een classificatiesysteem dat gebaseerd is op een interactionele visie en een sociaal model van handicap (o a de ICF-CY) en dat deze onderwijsbehoeften niet louter vanuit een SES-kenmerk van de leerling te verklaren zijn.

Alle hierboven vermelde maatregelen hebben hier zeker hun plaats, omdat zij deel uitmaken van de afweging of deze maatregelen ofwel disproportioneel, ofwel onvoldoende zijn om een leerling verder in het gemeenschappelijk curriculum mee te nemen en voor een leerling een verslag kan opgemaakt worden ofwel voor het basisaanbod buitengewoon onderwijs, ofwel voor een typespecifiek aanbod van buitengewoon onderwijs. Bij de schriftelijke verantwoording van maatregelen die genomen worden om tegemoet te komen aan de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen, moet steeds de doelmatigheid bewaakt worden: een grondige schriftelijke verantwoording is vooral van belang bij een oriëntering van een leerling naar het buitengewoon onderwijs (inschrijvingsverslag) of geïntegreerd onderwijs (gemotiveerd verslag) Verder behoort het tot de autonomie en verantwoordelijkheid van de school om te beslissen welke elementen over de verstrekte zorg in een begeleidingsdossier voor een leerling opgenomen worden.

De definities van de maatregelen zijn ook telkens opgenomen in het decreet.

Remediërende maatregelen betreffen het verstrekken van effectieve vormen van aangepaste en individuele leerhulp binnen het gemeenschappelijk curriculum door de school. In verband met de remediërende maatregelen wordt benadrukt dat leerkrachten, scholen en CLB's moeten zoeken naar maatregelen die wetenschappelijk of 'evidence based' hun effect bewezen hebben.

Differentierende maatregelen betreffen het door de school aanbrenge(n), binnen het gemeenschappelijk curriculum, van een beperkte variatie in het onderwijsleerproces. Hieronder valt variatie in de doelen, de inhouden, de instructie, het tempo, de werkvormen, de groepeeringsvormen en de evaluatie om beter tegemoet te komen aan de behoeften van individuele leerlingen of groepen van leerlingen.

Het is belangrijk om prioritair en voldoende in te zetten op remediëren en differentiëren en voorzichtig te zijn met te snel te grijpen naar compenseren en dispensereren (zie verder).

Ze kunnen als maatregel op maat van het individu verantwoord worden, indien deze uiteindelijk gericht zijn op het versterken van het leerproces en wanneer ze de inzet en doelmatigheid van remediëren en differentiëren niet ondermijnen.

Compenserende maatregelen betreffen het aanbieden door de school van orthopedagogische of orthodidactische hulpmiddelen waaronder technische hulpmiddelen, waardoor de doelen van het gemeenschappelijk curriculum of de doelen die na dispensatie voor de leerling bepaald zijn, bereikt kunnen worden.

Dispenserende maatregelen betreffen het door de school toevoegen van doelen aan het gemeenschappelijk curriculum of het vrijstellen van doelen van het gemeenschappelijk curriculum en die waar mogelijk vervangen door gelijkwaardige doelen, zodat de doelen voor de studiebekrchtiging in functie van de finaliteit voor het betreffende onderwijsniveau of onderdeel of de doelen voor het doorstromen naar het beoogde vervolgonderwijs, nog in voldoende mate kunnen bereikt worden. De klassenraad bezit de professionaliteit, autonomie en verantwoordelijkheid voor het toekennen van dispenserende maatregelen. Volgende uitgangsprincipes staan hierbij voorop:

(1) het bereiken van de doelen van het gemeenschappelijk curriculum/eindtermgerelateerde doelen blijft voorop staan i.f.v. kwaliteitsvol en ambitieus onderwijs en omdat ze van belang zijn voor het civiel effect van de getuigschriften, diploma's die aan leerlingen worden uitgereikt;

(2) deze doelstelling van transparantere certificering mag niet haaks staan op het recht op redelijke aanpassingen,

(3) de klassenraad heeft in geval van leerlingen met problemen de volgende ruimte:

- eerst geldt het subsidiariteitsprincipe: waar het zinvol is (blinde niet leren zien) wordt eerst vol ingezet op remediëring en differentiatie om elke leerling te brengen tot de doelen van het gemeenschappelijk curriculum/eindtermgerelateerde doelen;
- wanneer remediëring en differentiatie niet volstaan of niet relevant zijn, wordt nagegaan of het voor de leerling mogelijk is een alternatieve route naar een certificering te volgen met toepassing van compenserende maatregelen. Deze leerlingen mogen de compenserende maatregelen (hulpmiddelen) ook gebruiken tijdens evaluatie en blijven in aanmerking komen voor dezelfde individuele afweging i.f.v. certificering zoals andere leerlingen (A,B,C-attest);*

- wanneer dispenserende maatregelen genomen moeten worden, is het vervangen van doelen van het gemeenschappelijk curriculum door gelijkwaardige doelen eerst aan de orde. Deze leerlingen blijven in aanmerking komen voor dezelfde individuele afweging in functie van certificering;
- wanneer doelen niet vervangbaar zijn door gelijkwaardige doelen ("waar mogelijk" in de definitie van dispensatie) beoordeelt de klassenraad of nog voldaan is aan het principe van het volgen van het gemeenschappelijk curriculum (dit is steeds een individuele afweging);
 - o is dit het geval, dan blijft de leerling in aanmerking komen voor individuele afweging in functie van certificering. De klassenraad moet dan beoordelen of de leerling nog in voldoende mate de doelen voor de studiebekrachtiging ofwel voor het doorstromen naar vervolgonderwijs kan bereiken;
 - o is dit niet het geval dan wordt nagegaan of de leerling georiënteerd kan worden naar een andere gemeenschappelijk curriculum waar de doelen wel haalbaar zijn;
- als de aanpassing van het curriculum nog verder gaat, dan komt het individueel aangepast curriculum in het vizier en is alleen een attest van verworven bekwaamheden mogelijk. Het gaat hier over "aanpassingen die onvoldoende zijn".

Oriëntering naar buitengewoon onderwijs

De oriëntering naar buitengewoon onderwijs gebeurt op basis van een proces van samenwerking tussen de school en het CLB dat gekenmerkt wordt door een systematische, planmatige en transparante aanpak. Het CLB respecteert hierbij ten allen tijde het pedagogisch project van de school. Het model van het **handelingsgericht samenwerken** kan hiervoor inspirerend zijn. Hiermee wordt bedoeld dat het pedagogisch-didactisch handelen in de school vorm gegeven wordt op een systematische, planmatige en transparante wijze die vertrekt van een duidelijke visie die gekozen en gedragen wordt door het schoolteam. Ze is gericht op het formuleren van haalbare en bruikbare adviezen voor de onderwijspraktijk. De leerling, de ouders, het onderwijspersoneel, schoolinterne en schoolexterne ondersteuners werken daarvoor nauw en constructief samen. De specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen en de ondersteuningsbehoeften van het onderwijspersoneel en ouders staan centraal. De aandacht is daarbij gericht op mogelijkheden en positieve factoren. De leerling wordt in zijn context bekeken met aandacht voor de wisselwerking en wederzijdse beïnvloeding van het individu en de omgeving.

Aandacht hebben voor de ondersteuningsbehoeften van ouders binnen een handelingsgerichte manier van werken kan het schools functioneren van de leerling in gunstige zin beïnvloeden. Dit kan betekenen dat ouders adviezen krijgen (van de school, van CLB) hoe de aanpak thuis best verloopt. Aandacht hebben voor ondersteuningsnoden van ouders veronderstelt uiteraard niet dat de school of het CLB een intensieve ouder- of gezinsbegeleiding opzet.

Voor leerlingen die een traject in het gewoon onderwijs voorafgaand aan hun oriëntering naar het buitengewoon onderwijs afgelegd hebben, moet de school steeds aantonen waarom de aanpassingen zoals het inzetten van remediërende,

differentiërende, compenserende én dispenserende maatregelen, ofwel disproportioneel zijn, ofwel onvoldoende **waren** om de leerling binnen het gemeenschappelijk curriculum mee te blijven nemen. Voor leerlingen die hun onderwijsloopbaan starten (d.w.z. als leerling voor het eerst naar school gaan en willen starten in het typespecifieke aanbod van buitengewoon onderwijs moet aangetoond worden dat deze maatregelen disproportioneel of onvoldoende **zullen zijn**.

Het basisaanbod buitengewoon onderwijs wordt niet georganiseerd op het niveau van het kleuteronderwijs. Een rechtstreekse toegang vanuit het gewoon kleuteronderwijs naar het basisaanbod buitengewoon onderwijs bij de overgang van kleuteronderwijs naar lager onderwijs (momenteel veelal de speelleerklas) is mogelijk voor kinderen voor wie de aanpassingen in het kleuteronderwijs al disproportioneel of onvoldoende zijn om de leerling binnen het gemeenschappelijk curriculum te blijven meenemen. Men zal moeten kunnen aantonen dat de maatregelen die men op het niveau kleuteronderwijs al heeft genomen, disproportioneel of onvoldoende zijn en dat het om dezelfde aanpassingen gaat die ook nodig zijn voor de leeractiviteiten in het lager onderwijs (o.a. het leren lezen, schrijven en rekenen). Men zal m.a.w. moeten aantonen, op basis van het afgelegde zorgtraject in het kleuteronderwijs dat de maatregelen die nodig zijn om het kind binnen het gemeenschappelijk curriculum mee te nemen in het eerste leerjaar disproportioneel of onvoldoende zijn, omdat het om dezelfde maatregelen gaat die men al genomen heeft in het kleuteronderwijs en die daar ook al disproportioneel of onvoldoende waren. Dit zal wellicht moeilijker zijn, omdat de aard van de activiteiten in de derde kleuterklas en de aard van de activiteiten in het eerste leerjaar verschillend zijn. We gaan er van uit dat dit slechts het geval zal zijn voor kleuters met een duidelijke leerproblematiek en niet omwille van bijvoorbeeld een ongunstige geboortemaand, omdat het kind nog niet schoolrijp is. Kan de disproportionaliteit of het onvoldoende zijn van de maatregelen niet aangetoond worden, dan zal het kind de overstap maken naar het eerste leerjaar. Daar zullen gepaste maatregelen genomen worden en zal moeten blijken of deze voor de gewone school disproportioneel/onvoldoende zijn om de leerling binnen het gemeenschappelijk curriculum te blijven meenemen.

Voor leerlingen die al ingeschreven zijn in het buitengewoon onderwijs, moeten met ingang van het decreet, pas nieuwe verslagen conform het nieuwe artikel 15, §1 opgemaakt worden, wanneer de leerling van onderwijsniveau of van type verandert. Op deze wijze blijven leerlingen met een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs voldoen aan de criteria van regelmatige leerling.

Het oorspronkelijke artikel 15, §2 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 voorzag in de mogelijkheid dat andere instanties dan het CLB een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs konden opmaken. Het gaat daarbij om revalidatiecentra, ziekenhuizen, consultatiebureaus, observatie- en behandelingscentra, centra voor ontwikkelingsstoornissen... Voor het schooljaar 2013-2014 blijven een 15-tal instanties gemachtigd. Aangezien we voor het afleveren van een verslag dat toegang kan geven tot het buitengewoon onderwijs, ook kenmerken van de onderwijsomgeving bijkomend zullen opnemen, met inbegrip van het al of niet kunnen blijven meenemen van de leerling in het gemeenschappelijk curriculum, rekening houden met maatregelen die al werden genomen,... is een grote betrokkenheid bij het concrete onderwijsleerproces van de leerling essentieel.

Dit kunnen de gemachtigde instanties niet. In de toekomst kunnen de genoemde instanties dus zelf niet meer rechtstreeks oriënteren naar een type van het buitengewoon onderwijs of naar het geïntegreerd onderwijs, maar blijven ze uiteraard wel een rol spelen in het kader van classificerende diagnostiek. Voor een aantal problemen kan het CLB binnen het proces van handelingsgerichte diagnostiek slechts komen tot een "ernstig vermoeden van" een stoornis, maar zelf de classificerende diagnose niet stellen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij gedrags- en emotionele stoornissen en autismespectrumstoornissen.

In het kader van de kwaliteitscontrole op de diagnostische praktijk van de CLB's zal een bijkomende opdracht gegeven worden aan een specifiek team van onderwijsinspecteurs dat daarvoor aangeworven wordt.

Er wordt ook voorzien in een bemiddelingscommissie op Vlaams niveau. Wanneer ouders, school en CLB het niet eens zijn over het afleveren van een verslag dat toegang kan geven tot buitengewoon onderwijs, kunnen ze een beroep doen op bemiddeling door deze commissie. De samenstelling, bevoegdheden en werkingsprincipes van de commissie zullen verder door de Vlaamse Regering bepaald worden.

De aanvulling van de toelatingsvoorwaarden veronderstelt ook een aantal bijkomende definities (art. II.1)

Met artikel II 6 voeren we een evaluatie in van een inschrijving in het basisaanbod buitengewoon onderwijs, die minstens tweejaarlijks moet gebeuren. In principe is een inschrijving in het basisaanbod dus maximaal 2 schooljaren geldig. Een verlenging kan, maar is afhankelijk van een evaluatie. Het CLB moet de verlenging van een verblijf in het basisaanbod formeel bevestigen. Dit artikel betekent niet dat leerlingen die in het basisaanbod werden ingeschreven, per definitie ook allemaal op een bepaald ogenblik naar het gewoon onderwijs moeten terugstromen.

Wanneer de klassenraad en het CLB wel van mening zijn dat het gewoon onderwijs opnieuw gevolgd kan worden, dan moeten ze de beslissing nemen in overleg met de school voor gewoon onderwijs waar de leerling zich zal inschrijven en het begeleidende CLB van die school.

We voegen ook een algemene bepaling in dat een CLB een verslag kan opheffen, wanneer voor een bepaalde leerling niet meer voldaan is aan de voorwaarden (het CLB beslist). Die opheffing is steeds met het oog op het volgende schooljaar. Op die wijze krijgt het verslag een tijdelijk karakter en heeft het voor de leerling geen implicaties meer in een latere fase van zijn schoolloopbaan.

Artikel II 2, II 9

Heel wat scholen en CLB's passen de principes van handelingsgericht (samen)werken (HGW) (zie hoger) en het inzetten van redelijke aanpassingen zoals remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen al toe in de uitbouw van een continuum van zorg. Deze principes zijn ook in de handelingsgerichte diagnostische protocollen die in het kader van het project PRODIA binnen de CLB's worden ontwikkeld, ingebouwd.

We voorzien in het decreet de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om diagnostische protocollen vast te leggen. Hiermee worden o.a. de classificerende

diagnostische protocollen bedoeld uitgewerkt in het kader van de intersectorale toegangspoort integrale jeugdhulp en de handelingsgerichte diagnostische protocollen ontwikkeld binnen het onderwijs en de sector van de Centra voor Leerlingenbegeleiding.

Momenteel is de toepassing van de principes van HGW en het inzetten van remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen niet afdwingbaar. Het VN-Verdrag dringt in deze aan op meer duidelijkheid voor onderwijsgebruikers en –verstrekkers. Met een decretale verankering van de verplichting tot het nemen van deze maatregelen en het op een systematische, planmatige en transparante wijze samenwerken met het CLB in de opdrachtbepaling van het gewoon onderwijs, willen we de ontwikkelingen die hieromtrent op het veld aanwezig zijn, ondersteunen en stimuleren en onduidelijkheden wegnemen. Goed onderwijs speelt in op de diverse leer- en ontwikkelingsnoden van leerlingen. Voor het nemen van remediërende en differentiërende maatregelen is een classificerende diagnose geen noodzakelijke voorwaarde. Deze maatregelen kunnen genomen worden, wanneer ouders, school en CLB daartoe de noodzaak inzien, los van een label. Uit de praktijk weten we dat scholen soms een classificerende diagnose vragen, vooraleer ze gepaste maatregelen nemen. Dit is dus geen vereiste.

In het kader van de opdracht om redelijke aanpassingen te doen is het raadzaam om de verantwoording voor dergelijke maatregelen, zeker voor compenserende en dispenserende maatregelen, op te nemen in een gemotiveerd verslag als concreet aspect en resultaat van de samenwerking tussen ouders en leerling, school en CLB. Dit is in elk geval verplicht voor de toekenning van GON.

Het begrip "handicap" is met artikel 16, §3 van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid breed en als een beschermd kenmerk, gedefinieerd. Personen (leerlingen) met een handicap hebben recht op redelijke aanpassingen (artikel 19 van het gelijkheids- en gelijkebehandelingsdecreet en artikel 2 van het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap). Hierover bestaat geen onduidelijkheid. Redelijke aanpassingen niet toekennen zonder afdoende verantwoording, wordt beschouwd als een vorm van discriminatie. Het inzetten van gepaste maatregelen die een vorm van redelijke aanpassing zijn, is bijgevolg afdwingbaar. Dit decreet bepaalt wel dat wanneer een leerling in het gemeenschappelijk curriculum niet meer kan meegenomen worden en nood heeft aan een individueel aangepast curriculum, toch onderwijs wil volgen in een gewone school, de school op basis van de nood aan dit individueel aangepast curriculum de (dis)proportionaliteit van de gevraagde aanpassingen kan aantonen. Vooraleer deze beslissing te nemen, moet de school wel overleg plegen met de ouders, de klassenraad en het CLB over de aanpassingen die nodig zijn om de leerling mee te nemen in het gemeenschappelijk curriculum of om de leerling studievoortgang te laten maken op basis van een individueel aangepast curriculum.

Door het definiëren van het recht op redelijke aanpassingen kan het bestaande artikel 30 waarin de vrijstelling van (onderdelen van) leergebieden voor leerlingen met een handicap geregeld wordt, opgeheven worden.

Artikel II.3

Uit de praktijktest leerzorg is gebleken dat de typologie van het buitengewoon onderwijs nog maar ten dele de populatie van leerlingen die in de verschillende types zijn ingeschreven, dekt. Voorbeeld bij uitstek is type 7 waar heel wat leerlingen met een autismespectrumstoornis zijn ingeschreven. Er is nood aan duidelijkheid en aan een meer transparante diagnostiek. In de regelgeving vandaag zijn er weinig tot geen criteria opgenomen waaraan voldaan moet zijn om in een bepaald type van buitengewoon onderwijs ingeschreven te kunnen worden. De nood aan kwaliteitsvollere diagnoses stelt zich ook in andere beleidsdomeinen. Getuige hiervan zijn de inspanningen om de diagnostiek te protocolleren en labels wetenschappelijk te onderbouwen. Omdat er een beter toezicht nodig is op de diagnosestelling, is het van belang deze wetenschappelijke criteria in de regelgeving op te nemen als houvast voor CLB's en andere diagnosestellers in het diagnostisch proces. Deze maatregel moet betere doorverwijzingen naar het buitengewoon onderwijs mogelijk maken en onterechte doorverwijzingen vermijden. Anderzijds vraagt het VN-Verdrag een paradigmashift inzake handicap van een medisch model naar een sociaal model. De types leunen sterk aan bij het medisch model. Daarom willen we als eerste stap, maar met een impact op een substantieel deel van de leerlingenpopulatie in het buitengewoon onderwijs, de medische classificatie voor type 1 en 8 verlaten. Deze types worden geherformuleerd als "basisaanbod" buitengewoon onderwijs.

Wat verstandelijke beperking betreft, is het voor type 2 moeilijk om binnen onderwijs vast te houden aan de interdepartementaal bepaalde strikte IQ grenzen die samengaan met de categorieën "matig tot diep verstandelijke beperking" ($IQ \leq 55-50$). Daarom herdefiniëren we type 2 als type voor leerlingen met een verstandelijke beperking (zonder vermelding van een wetenschappelijke subcategorie) en stellen het IQ op ≤ 60 . Hiermee vatten we de leerlingengroep die reëel in de praktijk in type 2 aan te treffen is.

Om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van kinderen met een spraak- of taalstoornis wordt de nieuwe definitie van type 7 uitgebreid, zodat deze leerlingen toegang blijven hebben tot dit typespecifieke aanbod.

Het artikel wordt ook aangegrepen om een type 9 van buitengewoon onderwijs te creëren voor leerlingen met een autismespectrumstoornis die geen verstandelijke beperking hebben. Deze leerlingen zitten nu bij gebrek aan een eigen type verspreid over de verschillende andere types. Het VN-Verdrag verhindert niet dat lidstaten een systeem van buitengewoon onderwijs aanhouden om het recht op onderwijs van leerlingen met een beperking te kunnen garanderen, voor zover de aanpassingen die voor deze leerlingen in het gewoon onderwijs nodig zijn, disproportioneel zijn.

De praktijk vandaag toont aan dat leerlingen met ASS in alle types worden opgenomen en dat een oplossing onder de vorm van een erkenning van de plaats van leerlingen met ASS binnen de typologie aangewezen is. Tijdens de resonantiegroepen zijn er ook aanbevelingen in die zin geformuleerd.

Het type 5 wordt ruimer gedefinieerd om tegemoet te kunnen komen aan reële behoeften van kinderen en jongeren die in residentiële settings verblijven en omwille van dat verblijf geen gebruik kunnen maken van het reguliere onderwijsaanbod, zoals bepaalde residentiële welzijnsvoorzieningen, bepaalde revalidatiecentra,

Voor de verdere uitwerking van de definities wordt een artikel ingeschreven dat de Vlaamse Regering toelaat protocollen over hoe tot een diagnose gekomen moet worden, vast te leggen

Artikel II.4

De toelatingsvoorwaarden voor het buitengewoon basisonderwijs worden aangevuld met een aantal elementen die de onderwijsomgeving moet kenmerken om tegemoet te komen aan de noden van de leerlingen die men voor ogen heeft (artikel II.4). Deze impliceren dat een leerling pas een verslag dat hem toegang kan geven tot het buitengewoon onderwijs, kan krijgen, als alle middelen in het gewoon onderwijs om de leerling mee te blijven nemen binnen het gemeenschappelijk curriculum uitgeput zijn, tenzij de leerling zijn onderwijsloopbaan start in het buitengewoon onderwijs. M.a.w. pas als het werken binnen een gemeenschappelijk curriculum met toepassing van redelijke aanpassingen niet meer kan (de aanpassingen zijn disproportioneel geworden of volstaan niet meer en een strikt individueel curriculum is nodig), is een dergelijk verslag te verantwoorden (zie hoger).

Het aanbod binnen het buitengewoon basisonderwijs ziet er dus binnen een 6-tal schooljaren als volgt uit:

Type basisaanbod	Type 2	Type 3	Type 4	Type 5	Type 6	Type 7	Type 9
------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Er komt een geleidelijke invoering van deze nieuwe structuur vanaf 2014-2015. Zo zal er een geleidelijke uitstroom van leerlingen met oude verslagen buitengewoon onderwijs zijn. Op die manier zal type 1 en type 8 nog minstens 6 schooljaren blijven bestaan. Gedurende deze overgangperiode worden de leerlingen gelijkgesteld met leerlingen met een inschrijvingsverslag voor het type-basisaanbod. Daarnaast krijgen we een geleidelijke instroom van nieuwe leerlingen voor het basisaanbod gedurende 6 schooljaren. Tegelijkertijd wordt jaar na jaar type 9 ingevoerd, en krijgen we een geleidelijke nieuwe instroom met leerlingen met een verslag voor type 9 gedurende 6 schooljaren

Artikel II 5.

Leerlingen binnen het geïntegreerd onderwijs worden geacht te functioneren binnen het gemeenschappelijk curriculum, zij het dat hen waar nodig compenserende en dispenserende maatregelen geboden worden. Toch moeten deze leerlingen vandaag ook voldoen aan de voorwaarde van het hebben van een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs, hoewel heel wat van deze leerlingen nooit nood zullen hebben aan een effectieve inschrijving in zo'n school

Om de oriëntering naar GON en buitengewoon onderwijs conceptueel zuiver te houden, worden de toelatingsvoorwaarden voor GON aangepast. Deze aanpassing houdt concreet in dat het CLB voor deze leerlingen een gemotiveerd verslag moet opmaken waarin zeker de compenserende of dispenserende maatregelen beschreven zijn. Verder blijven de huidige regels in verband met de organisatie van het GON gelden. Zo moet het gemotiveerd verslag informatie bevatten over de stoornis of beperking van de leerling. Ook behouden we voorlopig de voorwaarde dat voor leerlingen uit het basisaanbod GON pas georganiseerd kan worden na een verblijf van ten minste negen maanden in het buitengewoon onderwijs. Op die manier verlengen we bijna alle voorwaarden voor GON in afwachting van een debat over de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek over GON en ION. Dit onderzoek is

beeindigd en vrijgegeven. Op basis van de resultaten van het debat zullen beleidsmaatregelen geformuleerd worden over de wenselijke organisatievormen en financieringsmechanismen om scholen gewoon onderwijs te ondersteunen in het omgaan met leerlingen die binnen het gemeenschappelijk curriculum kunnen functioneren mits compenserende of dispenserende maatregelen. We voorzien in het decreet wel een bepaling dat na dit debat de Vlaamse Regering de voorwaarde van een voorafgaand verblijf in het buitengewoon onderwijs kan opheffen. Indien er door de toepassing van het decreet middelen vrijkomen, kunnen deze voor uitbreiding van zorg/GON in het gewoon onderwijs ingezet worden (zie toelichting bij artikel II.22).

De nieuwe toelatingsvoorwaarden voor het GON (het hebben van een gemotiveerd verslag) gelden vanaf de datum van inwerkingtreding van de decreetsbepalingen voor nieuwe GON-leerlingen. Voor leerlingen die nu op basis van een inschrijvingsverslag buitengewoon onderwijs tot GON toegelaten zijn, moet niet opnieuw een beoordeling met het oog op de opmaak van een gemotiveerd verslag gemaakt worden, zolang ze in hetzelfde onderwijsniveau blijven. Beide "groepen" van GON-leerlingen kunnen een beroep blijven doen op de ondersteuning zoals ze momenteel geregeld is.

Artikel II.7, II.8. en II.10.

Met dit decreet wordt de bevoegdheid van de CABO over verlengingen na de leeftijd van 21 jaar toevertrouwd aan de klassenraad. Daardoor blijven een beperkter aantal bevoegdheden over (vrijstelling van leerplicht, permanent onderwijs aan huis). Deze bevoegdheden worden overgeheveld naar de onderwijsinspectie in het kader van het toezicht op de diagnostische praktijk. De bevoegdheid inzake overgangen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs leunt aan bij de bevoegdheden van de Commissie inzake leerlingenrechten. Daarom worden de CABO's opgeheven.

Artikel II.11, II 12, II 13

Het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap en het facultatief protocol bij het Verdrag werden in 2009 door Vlaanderen ondertekend en geratificeerd. Daardoor is de plicht ontstaan om de aangegane engagementen uit te voeren en concreet gestalte te geven via implementerende wetgeving en beleid.

Artikel 24 van het Verdrag bevestigt het recht op onderwijs van personen met een handicap en stelt dat inclusief onderwijs gewaarborgd moet worden om dit recht zonder discriminatie en op basis van gelijke kansen te verwezenlijken. Artikel 24 definieert ook een recht op redelijke aanpassingen naargelang de behoefte van de persoon in kwestie en voor zover ze niet disproportioneel zijn.

In toepassing van artikel 4 van het Verdrag verplichten de verdragsluitende staten zich ertoe wetgevende, bestuurlijke en andere maatregelen te nemen om de rechten die in het Verdrag erkend worden, te implementeren. Bovendien verbinden ze zich ertoe om bestaande wetten, voorschriften, gebruiken en praktijken aan te passen of af te schaffen die een discriminatie vormen van personen met een handicap. Vlaanderen heeft zich in het Regeerakkoord 2009-2014 geëngageerd om uitvoering te geven aan de verplichtingen die het VN-Verdrag met zich meebrengt.

In dit verband vroeg het Departement Onderwijs en Vorming aan het Steunpunt Recht en Onderwijs een advies over de juridische gevolgen en de impact van artikel 24 van het VN-Verdrag voor het onderwijs. In het bijzonder werd gevraagd de impact van artikel 24 op het recht op inschrijving in het gewoon onderwijs, de

draagkrachtafweging en de rechtsbescherming zoals geformuleerd in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I, te beoordelen

Volgens de auteurs van het advies staat het begrip (onvoldoende) 'draagkracht' als weigeringsgrond voor leerlingen met bijzondere leernoden zoals het omschreven is in artikel III, 10, §3, 3° van het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I (inmiddels met het decreet betreffende het inschrijvingsrecht ingeschreven in het decreet basisonderwijs en de Codex Secundair Onderwijs), op gespannen voet met het VN-Verdrag en dient het conform de terminologie van het Verdrag geherformuleerd te worden.

In artikel II.11 stellen we dat leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum aankunnen met toepassing van aanpassingen die proportioneel zijn, het recht op inschrijving in het gewoon onderwijs onverkort geldt. Leerlingen die van deze aanpassingen gebruik mogen maken, blijven in aanmerking komen voor de gewone studiebekrachtiging. Bijvoorbeeld compenserende en dispenserende maatregelen toestaan betekent niet dat de leerling niet meer in aanmerking zou kunnen komen voor een gewone studiebekrachtiging, rekening houdend met de definitie van dispenserende maatregelen die stelt dat doelen aan het gemeenschappelijk curriculum toegevoegd kunnen worden of dat leerlingen van doelen van het gemeenschappelijk curriculum vrijgesteld kunnen worden (en waar mogelijk vervangen door gelijkwaardige doelen), in die mate dat ofwel de doelen voor de studiebekrachtiging in functie van de finaliteit voor het onderwijsniveau, ofwel de doelen voor het doorstromen naar vervolgonderwijs, nog in voldoende mate kunnen bereikt worden

Leerlingen die beschikken over een verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs, worden door een school voor gewoon onderwijs onder ontbindende voorwaarde ingeschreven. De school moet overleg plegen met de ouders, de klassenraad en het CLB over de aanpassingen die nodig zijn voor de leerling. Het gaat hierbij zowel over de aanpassingen die nodig zijn om de leerling mee te nemen in het gemeenschappelijk curriculum, als over de aanpassingen die nodig zijn om de leerling studievoortgang te laten maken op basis van een individueel aangepast curriculum. De school beslist na overleg en steunend op de analyse die bij de opmaak van het verslag voor buitengewoon onderwijs is gebeurd, of de aanpassingen ook in de context van de eigen school disproportioneel zijn en in dit geval al of niet een traject van studievoortgang op basis van een individueel aangepast curriculum kan worden opgestart. Indien zij bevestigt dat de aanpassingen disproportioneel zijn, kan het schoolbestuur de inschrijving ontbinden op het moment dat deze leerling in een andere school is ingeschreven en uiterlijk 1 maand, vakantieperioden niet inbegrepen, na de kennisgeving van de bevestiging van de disproportionaliteit. De ouders kunnen een beroep doen op het CLB en het LOP om hen te helpen een geschikte school te vinden.

Wanneer de school de aanpassingen wel proportioneel acht, is de leerling definitief ingeschreven en komt deze leerling in aanmerking voor aanvullende financiering of subsidiëring zoals van toepassing in het kader van het geïntegreerd onderwijs

Voor de afweging van disproportionaliteit moet gebruik gemaakt worden van de criteria die opgenomen zijn in het Protocol van 19 juli 2007 betreffende het begrip redelijke aanpassingen in België. Deze criteria vinden we ook terug in de memorie van toelichting bij het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse

gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid dat in artikel 20, 5° stelt dat binnen de Vlaamse bevoegdheden elke vorm van discriminatie verboden is, zowel in de overheidssector als in de particuliere sector (o.a. het onderwijs). Het weigeren van redelijke aanpassingen voor een persoon met een handicap wordt als een vorm van discriminatie beschouwd (artikel 15, 6°). Er is sprake van het weigeren van redelijke aanpassingen voor een persoon met een handicap, als aanpassingen die geen onevenredige belasting betekenen of waarvan de belasting in voldoende mate door bestaande maatregelen wordt gecompenseerd, worden geweigerd. Als aanpassing wordt beschouwd: elke concrete maatregel van materiële of immateriële aard die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een handicap neutraliseert (artikel 19). Scholen moeten binnen de grenzen van de redelijkheid in aanpassingen voorzien, zodat ook personen met een handicap van gelijke kansen kunnen genieten. De memorie van toelichting bij het gelijkekansen- en gelijkebehandelingsdecreet geeft een aantal aanknopingspunten voor een invulling van de kernbegrippen uit de voorgaande alinea. De beoordeling of een concrete maatregel als een 'redelijke aanpassing' kan worden beschouwd, kan aan volgende overwegingen getoetst worden:

- is de maatregel in kwestie doeltreffend, zodat de persoon met een handicap daadwerkelijk kan participeren? In dit verband wordt opgemerkt dat het weigeren van een welbepaalde redelijke aanpassing niet op grond van een slechts gedeeltelijke realisatie van evenwaardige of autonome participatie gemotiveerd kan worden. Dit betekent dat, wanneer een maatregel er soms niet in slaagt de belemmering volledig weg te werken of de evenwaardige of autonome participatie ten volle te realiseren, dat geen reden kan zijn om de maatregel die slechts een gedeeltelijke oplossing biedt, te weigeren. In die situatie wordt verwacht dat de redelijke aanpassing wordt doorgevoerd, als daardoor de participatie verbetert;
- wordt de beperkende invloed van de onaangepaste omgeving op de participatie van de persoon door de maatregel geneutraliseerd?
- maakt de maatregel een evenwaardige participatie van de persoon met een handicap mogelijk?
- zorgt de maatregel ervoor dat de persoon met een handicap zelfstandig kan participeren?
- waarborgt de maatregel de veiligheid van de persoon met een handicap?

Wanneer en of een aanpassing de grenzen van het redelijke overschrijdt, moet steeds in de praktijk én in individuele situaties afgewogen worden. De memorie geeft een aantal elementen waarmee bij de afweging rekening kan gehouden worden:

- de financiële impact van de aanpassing, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele ondersteunende financiële tegemoetkomingen en de financiële draagkracht van degene op wie de aanpassingsplicht rust. Hierbij dient opgemerkt te worden dat een aanpassing niet per definitie onredelijk wordt, wanneer ze meer kost dan een bepaalde tegemoetkoming, wel dat de financiële impact moet bekeken worden, rekening houdende met de eventuele tegemoetkoming die men kan krijgen,
- de organisatorische impact van de aanpassing;
- de te verwachten frequentie en duur van het gebruik van de aanpassing door een of meer personen met een handicap. Dit betekent dat naarmate een persoon frequenter en langduriger van een aanpassing gebruik maakt, ze sneller als redelijk dient beschouwd te worden;
- de mate waarin een persoon met een handicap door de aanpassing daadwerkelijk kan participeren;

- de impact van de aanpassing op de veiligheid en gebruiksmogelijkheden voor andere gebruikers;
- het ontbreken van een alternatief: een aanpassing zal sneller als redelijk beschouwd worden, als evenwaardige alternatieven ontbreken.

Artikel 42 en 43 van het gelijkekansen- en gelijkebehandelingsdecreet voorzien in de erkenning en subsidiëring van "gelijkebehandelingsbureaus". Die worden in de praktijk de "meldpunten discriminatie" genoemd. Er worden 14 meldpunten voorzien (13 in de centrum- en grootsteden en 1 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) met een gebiedsdekkende werking voor Vlaanderen. De opdrachten van de meldpunten zijn:

- preventieve acties opzetten in samenwerking met lokale en regionale partners;
- lokale overheden en maatschappelijke sectoren informeren en sensibiliseren voor het voeren van een beleid gericht op het voorkomen en bestrijden van discriminatie;
- bijstand verlenen aan slachtoffers van discriminatie bij een niet-gerechtigde afhandeling van klachten;
- onderhandelen of opzetten van een onderhandeling of bemiddeling met het oog op het stopzetten van het discriminerende gedrag en een niet-gerechtigde afhandeling van de meldingen;
- uitbouwen van netwerken voor samenwerking en doorverwijzing bij behandeling van meldingen over discriminatie;
- rapporteren aan de Vlaamse Regering en de betreffende gemeenten over meldingen van discriminatie.

Op de Interministeriële Conferentie van 12 juli 2011 hebben de federale overheid, gewesten en gemeenschappen in uitvoering van artikel 33, §2 van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap beslist om het mandaat van "een onafhankelijk mechanisme om de uitvoering van het Verdrag te bevorderen, te beschermen en op te volgen" toe te kennen aan het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Hiertoe wordt een "Dienst Verdrag Rechten van personen met een Handicap" (dienst VRPH) opgericht binnen het Centrum. Op Vlaams niveau is intussen een samenwerkingsprotocol afgesloten.

(Vlaams Parlement, Onderwijscommissie, Interpellatie over de interfederalisering van het CGKR, 6 oktober 2011)

Artikel II.14, II.15, II.16

De creatie van een type 9 voor leerlingen met een autismespectrumstoornis die geen verstandelijke beperking hebben, veronderstelt ook de uitwerking van een regeling voor omkadering, werkingsmiddelen en rationalisatie en programmering. Binnen de Vlaamse Regering is afgesproken om hiervoor af te stemmen op de normen van type 3.

De concrete lestijdenscalen onderwijzend personeel, de richtgetallen voor het urenpakket van het paramedisch, medisch, sociaal, psychologisch en orthopedagogisch personeel en de normen voor programmering en rationalisatie voor de verschillende types worden bij besluit geregeld.

In het decreet basisonderwijs worden de types alleen benoemd voor het vastleggen van het puntengewicht voor de bepaling van de werkingsmiddelen (artikel 85quater). Dit moet worden aangevuld met een norm voor type 9, met ook het puntengewicht voor leerlingen geïntegreerd onderwijs volledige en permanente integratie (artikel

II.14) De puntengewichten voor type 1 en 8 moeten ook in de puntengewichten voor het basisaanbod gewijzigd worden

Om een goed gespreid aanbod van het nieuwe type 9 te bekomen is het van belang om de programmatie van bijkomend aanbod aan kwaliteitscriteria te verbinden en via een adviesprocedure bij de VLOR, de administratie en de onderwijsinspectie met beslissing door de Vlaamse Regering te laten verlopen (artikel II 15 en II.16). Dit geldt niet alleen voor type 9, maar tevens voor de programmatie van het basisaanbod of een typespecifiek aanbod.

Artikel II.17

Het artikel waarin de aanvullende lestijden voor externe en semi-interne leerlingen type 1 en type 3 die voldoen aan de gelijkekansenindicatoren, worden beschreven, moet type 1 vervangen worden door type basisaanbod.

Artikel II.18.

In 2006 werd een correctiebudget voor de begeleiding van jongeren met autismespectrumstoornissen (ASS) in het kader van het Geïntegreerd ONderwijs (GON) ingesteld. Het correctiebudget heeft tot doel de begeleidende scholen voor buitengewoon onderwijs in staat te stellen om adequaat te kunnen blijven inspelen op zorgvragen van sommige jongeren met een autismespectrumstoornis in het gewoon onderwijs, wanneer de maximumduur van twee schooljaren begeleiding is bereikt.

Op basis van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek over de organisatie van het geïntegreerd onderwijs zal een debat gevoerd worden over de toekomstige organisatie van het GON. In afwachting daarvan wordt het correctiebudget voor het schooljaar 2014-2015 verlengd. De verlenging voor het schooljaar 2013-2014 werd ingeschreven in het programmadecreet.

Artikel II 19 en II.20

Indien dit decreet als effect heeft dat er in het buitengewoon onderwijs een minderkost wordt gerealiseerd doordat, rekening houdend met effecten van demografie, ofwel minder kinderen naar het buitengewoon onderwijs gaan, ofwel kinderen naar minder omkaderde types van het buitengewoon onderwijs gaan, dan worden deze middelen aangewend voor de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon (voor uitbreiding van zorg) en buitengewoon onderwijs (voor versterking van onderwijs op maat, bv maatregelen voor bijkomende omkadering type 5). Artikel II.20 legt het principe vast. De Vlaamse Regering bepaalt de berekeningswijze voor het bepalen van de minderkost, de wijze waarop deze middelen kunnen worden ingezet en voor welke leerlingen de vrijgekomen middelen kunnen worden aangewend. De Vlaamse Regering zal daarbij rekening houden met de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek over GON/ION en de resultaten van de monitoring en kan in dit kader de bepaling dat leerlingen van het basisaanbod pas GON-ondersteuning kunnen krijgen na een verblijf van 9 maanden in het buitengewoon onderwijs, opheffen.

Artikel II.21.

De inwerkingtreding van het decreet wordt gespreid in de tijd. De artikelen over de CLB-attestering, het inschrijvingsrecht en de rechtsbescherming gaan in op 1 januari 2014, zodat de regels over de nieuwe toelatingsvoorwaarden kunnen toegepast

worden met het oog op inschrijvingen voor het schooljaar 2014-2015. De artikelen over de programmatie gaan eveneens in op 1 januari 2014 om scholen toe te laten het aanbod aan te bieden vanaf het schooljaar 2014-2015.

HOOFDSTUK III SECUNDAIR ONDERWIJS

Afdeling I. Codex Secundair Onderwijs

Artikel III.1

Technische correctie Initieel stond er in artikel 2, paragraaf 3 dat de artikelen over het geïntegreerd onderwijs (GON) en de speciale onderwijsleermiddelen (SOL) enkel van toepassing waren op het buitengewoon secundair onderwijs, maar uiteraard zijn de SOL enkel van toepassing op het gewoon secundair onderwijs en zijn de artikelen over het GON ook van toepassing op het voltijds gewoon secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs

Artikel III 2, 1° tot en met 6°, 8° tot en met 10° en 12°, III.43,1°, III.45 en III.46
Zie memorie van toelichting artikel II.1, II.4.

Het oorspronkelijke artikel 294, §2 van de Codex Secundair Onderwijs voorzag in de mogelijkheid dat andere instanties dan het CLB een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs opmaken. Het gaat daarbij om revalidatiecentra, ziekenhuizen, consultatiebureaus, observatie- en behandelingscentra, centra voor ontwikkelingsstoornissen... Voor het schooljaar 2013-2014 zijn een 15-tal instanties gemachtigd. Aangezien we voor het afleveren van een verslag dat toegang kan geven tot het buitengewoon onderwijs, kenmerken van de onderwijsomgeving bijkomend zullen opnemen, met inbegrip van het al of niet kunnen blijven meenemen van een leerling binnen een gemeenschappelijk curriculum secundair onderwijs en het rekening houden met maatregelen die al werden genomen, is een grote betrokkenheid bij het concrete onderwijsleerproces van de leerling essentieel. Dit kunnen de gemachtigde instanties niet. In de toekomst kunnen de genoemde instanties dus zelf niet meer rechtstreeks oriënteren naar een type van buitengewoon onderwijs, maar blijven ze uiteraard wel een rol spelen in het kader van classificerende diagnostiek. Voor een aantal problematieken kan het CLB binnen het proces van handelingsgerichte diagnostiek slechts komen tot een "ernstig vermoeden van" een stoornis, maar zelf de classificerende diagnose niet stellen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij gedrags- en emotionele stoornissen en autismespectrumstoornissen. Met artikel 294 krijgen de CLB's de exclusiviteit voor het opmaken van het inschrijvingsverslag.

Artikel III.2, 7° en 11°

Er wordt aan de regelgeving een definitie van ziekenhuisschool en preventorium toegevoegd, omdat er over deze begrippen die nu al worden gebruikt, geen verwarring meer zou zijn. De school opgericht bij een revalidatiecentrum (als residentiële setting) is dus een ziekenhuisschool, net als de scholen bij het universitair ziekenhuis en de school bij het preventorium.

Artikel III.3., III.11, III.17 en III.31

Vanaf nu wordt het algemene begrip ziekenhuisscholen gebruikt (cf. art 3, 47°/1), waarmee de drie soorten ziekenhuisscholen (bij een preventorium, bij een universitair ziekenhuis of bij een residentiële setting) worden bedoeld. Waar slechts 1 of twee

van deze scholen van opleidingsvorm 4, type 5 worden bedoeld, wordt dit ook telkens expliciet vermeld.

Artikel III.4, III.12 en III 13.

Zie memorie van toelichting artikel II 7, II.8 en II.10.

Daarnaast wordt door dit artikel ook de subcommissie in elke Commissie voor Advies Buitengewoon Onderwijs (CABO) opgeheven. Deze bevoegdheid wordt overgedragen aan de klassenraad van de betrokken school van buitengewoon secundair onderwijs.

Zie de memorie van toelichting bij artikel III.43, 2°, III.44.

Artikel III.5, III.10, III.17, 3°, III.18, III.19, III.20, III.22, III 27 III.47, III.48, III.59, III 60, III 61, III.62, III.63, III.64, III.65, VI.6 tot VI 14

Met een reeks artikelen wordt de inhoud van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs opgenomen in de Codex Secundair Onderwijs. Hierbij wordt tegemoet gekomen aan legaliteitsvragen inzake onderwijs, waarbij subsidiëringsvoorwaarden zich net als voor het gewoon onderwijs op decretaal niveau situeren.

Hier en daar gebeurt echter een actualisatie van de tekst aan de hedendaagse situatie of een opname van wat eerder niet opgenomen was, maar wat wel via een decreet moet geregeld worden. Daar waar in de Codex Secundair Onderwijs naar de artikelen uit dit KB verwezen werd, wordt nu verwezen naar de artikelen uit de Codex of wordt de verwijzing achterwege gelaten, omdat deze overbodig is.

Artikel III.5

Voor artikel 110 van de Codex Secundair Onderwijs wordt de verwijzing naar artikel 11 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs vervangen door artikel 257 uit de Codex

Artikel III 6, III 7, III.8

Zie memorie van toelichting artikel II.11, II.12, II 13.

Artikel III.9, III.16

In het huidige artikel 115 wordt bepaald dat leerlingen die een individueel leerprogramma volgen (leerlingen die onder de toepassing vallen van het ION uitvoeringsbesluit van 12 december 2003 betreffende de integratie van leerlingen met een matige of ernstige verstandelijke handicap in het gewoon lager en secundair onderwijs) uitsluitend een attest van verworven bekwaamheden kunnen krijgen. In twee concrete situaties is de klassenraad van oordeel geweest dat toch het gewone attest kon worden uitgereikt. Dit zorgt voor een conflict tussen de reglementering met betrekking tot het begrip regelmatige leerlingen en het voldoen aan de voorwaarden van het ION uitvoeringsbesluit.

Om deze conflicten in de regelgeving op te heffen worden artikel 115 en 252 aangepast.

Met het nieuwe artikel 115 wordt het principe van het verlenen van attesten van verworven bekwaamheden aan leerlingen die een individueel curriculum volgen, behouden, maar kan een gewone attestering ook toegekend worden. De overeenstemming van de doelen van het individuele curriculum met de leerplandoelen van het betreffende structuuronderdeel moet aangetoond worden. Leerplannen worden door de inspectie goedgekeurd. Leerlingen die de leerplandoelen halen, kunnen een gewone certificering krijgen. Als een klassenraad op basis van doelen van een individueel curriculum ook de gewone certificering wil uitreiken, moeten de individuele doelen door de inspectie beoordeeld kunnen worden op hun overeenstemming met de leerplandoelen voor het structuuronderdeel waarop de certificering betrekking heeft.

In artikel 252 wordt in punt b) de exclusieve koppeling met ION geschrapt. Ook andere leerlingen kunnen in het gewoon onderwijs een individueel curriculum volgen en moeten dus ook de mogelijkheid van certificering op grond van een attest van verworven bekwaamheden krijgen.

Artikel III.10

In artikel 116 van de Codex Secundair Onderwijs wordt de verwijzing naar het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs vervangen door de artikelen uit de Codex Secundair Onderwijs aangaande de toelatingsvoorwaarden

Artikel III.14

Zie memorie van toelichting bij artikel II.2 en II.9.

Artikel III.15

Een onderdeel van het vroegere artikel 136/2 wordt hernomen als een nieuw artikel 136/6. Daarbij blijft de mogelijkheid van individuele leertrajecten voor leerlingen die onderwijsbehoeften omwille van hoogbegaafdheid, tijdelijke leermoeilijkheden of leerachterstanden voor een of meer vakken hebben, maar die niet onder de toepassing van het nieuwe artikel 136/2 (waar het gaat over leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften) vallen, behouden.

Artikel III.16

Zie memorie van toelichting bij artikel III 9

Artikel III.17

Zie memorie van toelichting bij artikel III 3

Daarnaast wordt ook de verwijzing naar artikel 10 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs weggelaten, omdat deze overbodig is.

Artikel III.18, III.19

De beide artikelen betreffen enkele definities van begrippen uit artikel 11 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 die nu nog in deel V van de Codex Secundair

Onderwijs worden gebruikt. De definities van de begrippen die niet meer worden gebruikt, zijn achterwege gelaten

Artikel III.20

Het artikel heft het bestaande artikel 258 op, omdat dit niet langer de actuele doelstelling van het buitengewoon secundair onderwijs omvat. Deze doelstelling is onder meer in het vernieuwde artikel 259 van de Codex Secundair Onderwijs opgenomen.

Artikel III.21

Zie memorie van toelichting bij artikel II.3 en II.6.

Met het artikel worden de types en de opleidingsvormen van het buitengewoon secundair onderwijs ook decretaal omschreven en wordt bepaald welke leerlingen uit de verschillende types toegang hebben tot welke opleidingsvormen

Dit artikel omvat wat eerder in de artikelen 1, 5, 6, 23 en 24 van het KB van 28 juni 1978 met betrekking tot de omschrijving van de verschillende types en de verschillende opleidingsvormen geregeld was met de actualisering van de tekst naar de huidige doelstelling van de opleidingsvormen. Voor opleidingsvorm 1 gebeurt er immers een inhoudelijke wijziging, namelijk dat de einddoelstelling waar naartoe gewerkt kan worden, ook "arbeidsdeelname in een omgeving waar ondersteuning voorzien wordt" kan zijn. Dit is in een aantal scholen met opleidingsvorm 1 momenteel reeds de realiteit en dit wordt nu ook officieel mogelijk gemaakt

Dit artikel omvat ook het principe dat een inschrijving in het basisaanbod slechts tot het einde van de opleidingsfase geldig is. Een verlenging is afhankelijk van een evaluatie. Het CLB moet de verlenging van een verblijf in het basisaanbod formeel bevestigen. Wanneer de klassenraad en het CLB van mening zijn dat het gewoon onderwijs opnieuw gevolgd kan worden, dan moeten ze de beslissing nemen in overleg met de school voor gewoon onderwijs waar de leerling zich zal inschrijven en het begeleidende CLB van die school.

Artikel III 22

Het vernieuwde artikel 260 omvat wat eerder met betrekking tot de klassenraad in artikel 16 en in artikel 25 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 geregeld was.

Artikel III.23, III.24, III.25

Technische correctie. In de vorige versie van het betrokken artikel stond expliciet vermeld dat het van toepassing was op het buitengewoon secundair onderwijs. Dit is een overbodige bepaling, vermits dit al in artikel 2 van de Codex vermeld is

Verder worden de woorden die over het betrekken van de ouders en de leerling bij de klassenraadsbeslissingen gaan, in overeenstemming gebracht met de overige artikelen, waar wordt gesteld dat dit "zo mogelijk in samenspraak met de ouders en de leerling" gebeurt. Er stonden hier oorspronkelijk allerlei variaties op deze bewoordingen, die nu eenvormig worden gemaakt. Er wordt nu in deze artikelen ook duidelijk toegevoegd dat er ontwikkelingsdoelen voor enerzijds opleidingsvorm 1 en 2 en anderzijds voor opleidingsvorm 3 zijn. Alle verwijzingen naar ontwikkelingsdoelen per type in het buitengewoon secundair onderwijs verdwijnen, omdat er geen dergelijke ontwikkelingsdoelen bestaan.

Artikel III.26

Technische correctie. De actuele definities van de begrippen uit artikel 268, paragraaf 1 zijn, indien relevant, reeds opgenomen in artikel 3 van de Codex, en mogen dus geschrapt worden. Een ander begrip vermeld in 4°, wordt geactualiseerd. Er stond in artikel 268, paragraaf 2 nog een verwijzing naar een besluit, terwijl dit een afdeling van de Codex is. Dit wordt nu gecorrigeerd.

Artikel III.27

Hier wordt de verwijzing naar het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs weggelaten, omdat deze overbodig is. De juiste verwijzing naar de artikelen uit de Codex Secundair Onderwijs is reeds opgenomen.

Artikel III.28, III.30, III.32, III.38 en III.40

Technische correctie. Er zijn geen jongens of meisjesscholen meer, dus artikel 272 kan geschrapt worden. Afstand tussen hoofdgebouw en vestigingsplaats is geen relevant criterium bij de actuele definitie van vestigingsplaats uit artikel 3 van de Codex Secundair Onderwijs en dus ook niet voor rationalisatie en programmatie van vestigingsplaatsen in het buitengewoon secundair onderwijs, waardoor artikel 273 geschrapt kan worden. Dit criterium kan ook weggelaten worden uit artikel 275, alsook uit artikel 277 (rationalisatie), uit artikel 287 (programmatie) en uit artikel 289 (programmatie).

Artikel III.29, III.30

Administratieve vereenvoudiging Voor vrijwillige fusie wordt de aanvraagdatum afgestemd op die van het gewoon secundair onderwijs, namelijk 1 mei als uiterste datum, waardoor rechtszekerheid voor alle partijen wordt gecreëerd. Voor gedwongen fusie- dit is een fusie, omdat er een norm niet gehaald wordt of dreigt te worden - is de datum 30 september

Artikel III 31

De schoolnorm wordt voor alle ziekenhuisscholen uitgeschakeld, omdat zij op 1 oktober ook minder leerlingen kunnen hebben dan 15 en dat het niet wenselijk is dat de school dan wordt gesloten.

Artikel III.32

Voor de ziekenhuisscholen is een norm van 12 leerlingen een meer realistisch cijfer, maar dan als gemiddelde gedurende het hele jaar voorafgaand aan 1 oktober.

Artikel III 33

Tekstuele correctie: hier stond verkeerdelijk opleidingsvorm, terwijl het om minima per opleiding gaat.

Artikel III.33, III.34, III.36, III.38, III.40 en III.66

In het kader van de uitrol van de Vlaamse Kwalificatiestructuur worden er volop beroepskwalificaties ontwikkeld die erkend worden door de Vlaamse Regering. De erkende beroepskwalificaties zullen als referentiekader gebruikt worden om de huidige opleidingen binnen de structuur van opleidingsvorm 3 om te vormen naar opleidingen of samenhangende gehelen van opleidingen. Deze omvormingsoperatie

heeft als doel het huidig opleidingsaanbod binnen de opleidingsvorm 3 te actualiseren en beter af te stemmen op de noden en vragen van de arbeidsmarkt én zo een maximale afstemming en aansluiting tussen onderwijs en de arbeidswereld te garanderen. Bovendien willen we met deze omvorming de ongekwalificeerde uitstroom binnen opleidingsvorm drie beperken: er zullen immers meer jongeren een getuigschrift van een opleiding kunnen behalen, gebaseerd op een erkende beroepskwalificatie. Deze operatie zal tevens leiden tot een transparant en rationeel opleidingsaanbod dat parallel loopt met het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Er wordt gezorgd voor een maximale inpassing in het bestaande opleidingsaanbod.

Artikel III 35, III.40, 3°

Tekstuele correctie: overal waar "provincie" wordt vermeld, moet ook "het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad" toegevoegd worden. Dit is een bestendinging van de bestaande praktijk.

Artikel III.37, III.40, 2° en 4°

Er wordt uitvoering gegeven aan de vraag naar maatregelen om het studieaanbod van opleidingsvorm 4 te bevorderen en te verbreden. Scholen van opleidingsvorm 4 hebben niet de mogelijkheid om het volledige studieaanbod van het gewoon secundair onderwijs aan hun leerlingen aan te bieden. Het is evenmin wenselijk of realistisch om het gewoon voltijds secundair onderwijs te dupliceren in opleidingsvorm 4.

Daarom wordt een nieuwe mogelijkheid gecreëerd om nieuwe scholen buitengewoon onderwijs op te richten met enkel en alleen opleidingsvorm 4 (die dan uiteraard aan de programmienormen moeten voldoen), terwijl men voorheen minimaal 2 opleidingsvormen moest inrichten. Deze school moet dan wel een samenwerkingsverband sluiten met tenminste één gewone school voor voltijds secundair onderwijs in de buurt waar een ruim studieaanbod aan studierichtingen en onderwijsvormen wordt aangeboden.

Tegelijkertijd wordt programmatie van een nieuwe opleidingsvorm 4 in bestaande scholen van buitengewoon secundair onderwijs aan dezelfde samenwerkingsvoorwaarde onderworpen. Uiteraard kunnen de bestaande scholen hun studieaanbod in opleidingsvorm 4 verder uitbreiden, al dan niet in samenwerking met gewone scholen voor voltijds secundair onderwijs.

Daarnaast wordt ook de oprichting van een nieuwe school en een nieuwe opleidingsvorm in het buitengewoon onderwijs zoals bij de types aangevuld met de nieuwe programmatieprocedure.

Artikel III.38

Zie memorie van toelichting bij artikel III.28.

Er wordt daarnaast conform de regelgeving in het type 5 buitengewoon basisonderwijs vanaf 1 september 2014 ook een goedkeuring van de Vlaamse Regering vereist voor het oprichten van een nieuwe vestigingsplaats in een ziekenhuisschool.

Artikel III.39, III.41

Dit artikel zorgt voor een decretale basis om type 5 uit te breiden naar andere residentiële settings dan universitaire ziekenhuizen en preventoria, zoals sommige revalidatiecentra.

Het revalidatiecentrum Pulderbos is zo'n centrum dat met een aanbod type 5 haar huidige leerlingenpopulatie beter zou kunnen dienen. Het is het enige revalidatiecentrum met een school van opleidingsvorm 1, type 4, die van deze situatie momenteel gebruik kan maken. Met deze artikelen wordt de omvorming van opleidingsvorm 1, type 4 naar opleidingsvorm 4, type 5 geregeld vanaf het schooljaar 2014-2015. Dit betekent dat deze secundaire school voor opleidingsvorm 4 type 5 een eigen directeur heeft (dus geen afdeling type 5 wordt van een basisschool maar een autonome secundaire school van type 5) en een dubbele telling van de leerlingen (zowel in de oorspronkelijke school als in de school van type 5), en dit vanaf 1 september 2014. De telling van de leerlingen in de zo nieuw ontstane school van opleidingsvorm 4, type 5 verloopt als in de reeds bestaande scholen van opleidingsvorm 4, type 5, namelijk gedurende het gehele jaar dat voorafging aan 1 februari van het voorafgaande schooljaar. Zo worden de huidige type 4 leerlingen geteld alsof ze al type 5 leerlingen waren.

Daarenboven is echter ook een aanpassing aan de huidige regelgeving nodig voor de scholen van opleidingsvorm 4, type 5 bij universitaire ziekenhuizen. Zij zijn tot nu toe secundaire afdelingen van een basisschool, en hebben geen aparte directeur. Zij worden vanaf 1 september 2014 ook autonome secundaire scholen met een eigen directeur, zonder bijkomende programmatienorm en zonder te hertellen,.

Artikel III.42, III.50, III 53, III 57, III 58

Zie memorie van toelichting bij artikel II.14, II.15, II.16.

Om een goed gespreid aanbod van het nieuwe type 9 te bekomen is het van belang om de programmatie van bijkomend aanbod aan kwaliteitscriteria te verbinden en via een adviesprocedure bij de VLOR, de administratie en de onderwijsinspectie met beslissing door de Vlaamse Regering te laten verlopen. Omdat in het BUSO programmatie steeds verbonden is aan de opleidingsvorm en niet aan het type, voeren we de programmatieprocedure nu in voor alle types, en dus ook voor type 9

De richtgetallen voor onderwijzend personeel en voor het urenpakket van het paramedisch, medisch, sociaal, psychologisch en orthopedagogisch personeel en de normen voor programmatie en rationalisatie voor opleidingsvormen en types zijn in de Codex Secundair Onderwijs geregeld. Die worden aangepast of aangevuld voor type 9 en voor type 1, wat gewijzigd wordt in type basisaanbod.

De types worden ook benoemd voor het vastleggen van het puntengewicht voor de bepaling van de werkingsmiddelen (artikel 326). Dit moet worden aangevuld met een norm voor type 9, met ook het puntengewicht voor leerlingen geïntegreerd onderwijs volledige en permanente integratie. Het puntengewicht voor type 1 moet ook gewijzigd worden in het puntengewicht voor type basisaanbod.

Voor de werkingsmiddelen moeten geen aanpassingen gebeuren, omdat er nu alleen een onderscheid bestaat tussen type 4 en niet type 4. Type 9 sluit aan bij deze laatste categorie.

Artikel III.43, 2°, III.44

In deze artikelen wordt de verwijzing naar "het recht hebben op een verlenging" na 21 jaar gewijzigd in de verwijzing naar de nieuwe situatie van bevoegdheid voor verlengingen na 21 jaar in het buitengewoon secundair onderwijs die enerzijds verloopt via de klassenraad van de betrokken school van buitengewoon secundair onderwijs en anderzijds van rechtswege geregeld is.

Er is een eerste grote groep van plus 21 jarige leerlingen uit opleidingsvorm 1 en 2 die tot nu toe gebruik maken van de CABO-verlengingen met betrekking tot het

verder verlenen of toekennen van de voordelen van het buitengewoon secundair onderwijs na 21 jaar, omdat de post-schoolse opvangmogelijkheden zowel wat huisvesting (opvang voor personen met een handicap door welzijn) als tewerkstelling (beschutte tewerkstelling) betreft, ontoereikend zijn. Het gaat hier om de verlengingen waarvoor er tot nu toe een subcommissie bij de CABO was opgericht (in artikel 67, paragraaf 2), bestaande uit een vertegenwoordiging van de onderwijssector en een vertegenwoordiging van de welzijnssector.

Deze subcommissie heeft de bevoegdheid van de CABO met betrekking tot de adviezen voor leerlingen uit opleidingsvorm 1 en 2 boven de leeftijd van 21 jaar overgenomen.

Vroeger (6 schooljaren geleden) ging dit om een 570-tal aanvragen, maar de laatste schooljaren is er een sterke stijging van deze aanvragen tot meer dan 770.

Niet alle leerlingen voor wie deze aanvraag wordt ingediend, blijven effectief het schooljaar nadien op school: sommigen verkrijgen voor de start van het schooljaar alsnog een plaats in een welzijnsinstelling of een beschutte werkplaats. Tot nu toe kwamen er regelmatig plaatsen vrij in welzijn en in de beschutte werkplaatsen, waardoor er toch nog vanuit het buitengewoon secundair onderwijs een doorstroom is naar welzijn en werk en er regelmatig plaatsen vrijkomen voor nieuwe leerlingen.

Echter, eind schooljaar 2010-2011 hebben sommige scholen (uit Oost-Vlaanderen) van (voornamelijk) opleidingsvorm 1 gemeld dat zij door deze groep van verlengde plus 21 jarigen hun instroom uit het buitengewoon basisonderwijs sterk hebben moeten inperken (er is ook daar een verlenging mogelijk, maar de verlenging in het basisonderwijs dient niet om plaatsen te creëren in het secundair onderwijs voor plus 21 jarigen).

Deze scholen vragen enerzijds een einde te maken aan deze situatie waarin zij gedwongen worden om een louter administratieve aanvraag te doen bij de CABO, die sowieso gunstig wordt geadviseerd, als blijkt dat er in welzijn of de beschutte tewerkstelling plaatsgebrek is, en anderzijds om zelf een beslissende stem te krijgen in deze procedure, zodat zij plaatsgebrek in het buitengewoon secundair onderwijs voor instroom van leerlingen van 13 jaar kunnen vermijden.

De enige oplossing die in dit geval zowel de administratieve last vermindert als inspraak geeft aan de klassenraad, is de louter administratieve procedure voor de CABO af te schaffen en de klassenraad zelf de bevoegdheid over al dan niet verlenging in het buitengewoon secundair onderwijs te geven, indien de ouders (vergezeld van de nodige documenten) hiertoe de schriftelijke aanvraag doen. De klassenraad geeft hierbij desgevallend voorrang aan leerlingen met een eerste verlenging, boven die met een tweede verlenging en zo verder.

Er is naast de bovenvermelde groep van plus 21 jarigen eveneens een tweede groep waarvoor de CABO in het verleden steeds positieve adviezen voor de verlengingsaanvragen verleende, indien de voorwaarden werden gerespecteerd. Ook deze procedure wordt afgeschaft, waardoor de klassenraad van rechtswege de toelating kan verlenen aan:

- leerlingen die nog maximum 2 schooljaren nodig hebben om hun getuigschrift in opleidingsvorm 3 of 4 te halen;

- leerlingen uit opleidingsvorm 1, 2, 3 of 4 die een achterstand in hun schoolloopbaan hebben opgelopen als gevolg van hun handicap en dus binnen een bepaalde termijn hun studies zullen beëindigen;
- personen die na 21 jaar een handicap krijgen en voor het eerst beroep doen op het buitengewoon secundair onderwijs om een opleiding of compenserende vaardigheden aan te leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 1 (er is immers geen buitengewoon volwassenenonderwijs).

In het kader van de administratieve vereenvoudiging is het beter om scholen (meer bepaald de klassenraden) van het buitengewoon secundair onderwijs voor deze verlengingsaanvragen voor plus 21 jarigen niet langer de tussenstap via de CABO (en de minister bevoegd voor onderwijs) te laten maken. De groep van leerlingen over wie dit gaat, is eerder beperkt (voorbij 6 schooljaren gaat dit telkens om een 90-tal leerlingen) De tussenstap via de CABO is nu slechts een papieren formaliteit. Dus het bespaart de scholen tijd, als de stap om de aanvraag voor te leggen aan de CABO wordt afgeschaft en er geen procedure meer moet worden gevolgd

De derde groep van CABO-verlengingen is die voor GON-leerlingen van meer dan 21 jaar met een inschrijvingsverslag buitengewoon onderwijs. Deze verlenging was reeds afgeschaft en wordt nu hernomen in een aparte paragraaf, samen met de vermelding van de leerlingen met een verslag van meer dan 21 jaar die ingeschreven zijn in het gewoon onderwijs en gebruik maken van GON.

Artikel III.43, 1°, III. 45, III.46

Zie memorie van toelichting bij artikel III.2, 1° tot en met 6°, 8° tot en met 10° en 12° en artikel II.1 en II 4.

Naast de toelatingsvoorwaarden voor het buitengewoon onderwijs is de regelgeving inzake de inschrijvingsverslagen ook gewijzigd.

Het aanbod binnen het buitengewoon secundair onderwijs ziet er dus binnen een 6-tal schooljaren als volgt uit:

	Type basisaanbod	Type 2	Type 3	Type 4	Type 5	Type 6	Type 7	Type 9
Opleidingsvorm 1	Nvt	X	X	X	Nvt	X	X	X
Opleidingsvorm 2	Nvt	X	X	X	Nvt	X	X	X
Opleidingsvorm 3	X	Nvt	X	X	Nvt	X	X	X
Opleidingsvorm 4	Nvt	Nvt	X	X	X	X	X	X

Er komt een geleidelijke invoering van deze nieuwe structuur vanaf 2014-2015: zo zal er een geleidelijke uitstroom zijn van leerlingen met oude verslagen buitengewoon onderwijs. Op die manier zal opleidingsvorm 3, type 1 nog minstens 5 schooljaren blijven bestaan en krijg je een geleidelijke nieuwe instroom van leerlingen voor het basisaanbod gedurende minstens 5 schooljaren in opleidingsvorm 3. Gedurende deze overgangsperiode worden de leerlingen gelijkgesteld met leerlingen met een inschrijvingsverslag voor het type basisaanbod.

Tegelijkertijd wordt jaar na jaar type 9 ingevoegd en krijg je een geleidelijke nieuwe instroom met leerlingen met een verslag voor type 9 gedurende 5 à 6 schooljaren (afhankelijk van de duur van de opleidingsvorm).

Artikel III.47

Zie memorie van toelichting bij artikel III.17. Daarnaast wordt ook de verwijzing naar het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs weggelaten, omdat deze overbodig is: de juiste verwijzing naar de artikelen uit de Codex Secundair Onderwijs is reeds opgenomen

Artikel III.48

De verwijzing naar het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs wordt vervangen door de artikelen uit de Codex Secundair Onderwijs inzake de toelatingsvoorwaarden.

Artikel III.49

Zie memorie van toelichting bij artikel III.39 en III.41

Artikel III 50, III 53, III.57 en III.58

Zie memorie van toelichting bij artikel III.42.

Artikel III.51, III.54

Zie memorie van toelichting bij artikel II.18

Artikel III.52

Hier wordt de verwijzing naar het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs vervangen door de artikelen uit de Codex Secundair Onderwijs inzake de toelatingsvoorwaarden

Artikel III.55

Zie memorie van toelichting bij artikel II.17

Artikel III.55, III.56

Zie memorie van toelichting bij artikel II 19 en II 20

Artikel III 59

Artikel 333 omvat wat eerder geregeld was in artikel 28 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 over de duur van de lesweek in opleidingsvorm 1, 2 en 3. Er is hier zowel een minimum als een maximum aantal uren bepaald

Artikel III.60, III.61 en III.62

Het nieuwe hoofdstuk omvat wat eerder geregeld was in artikel 29, 30 en 31 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 over de organisatie van opleidingsvorm 1. Er is nu wel een paragraaf toegevoegd waarin staat dat er in deze opleidingsvorm stages of

sociaal maatschappelijke trainingen kunnen zijn en er wordt nu ook gesproken van een attest, waarvan het model door de Vlaamse Regering zal vastgelegd worden en niet langer van een attest van gevolgde vorming.

Artikel III 63, III 64, III.65

Het nieuwe hoofdstuk omvat wat eerder geregeld was in artikel 32, 33, 34 en 35 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 over de organisatie van opleidingsvorm 2. Er wordt nu wel gesproken van arbeidsgerichte vorming en van een attest waarvan het model door de Vlaamse Regering zal vastgelegd worden en niet langer van arbeidsgeschiktmaking en een attest van gevolgde vorming. Er wordt eveneens de mogelijkheid toegevoegd dat leerlingen van het laatste jaar van de tweede fase een stage volgen onder een alternerende vorm van stage en vorming op school op weekbasis.

Artikel III.66

Het artikel bevat een aantal bepalingen aangaande de organisatie van opleidingsvorm 3 die nu enkel in het uitvoeringsbesluit van 6 december 2002 zijn opgenomen en eigenlijk in een decreetkust thuishoren. Met deze bepalingen wordt dit aangepast. Verder wordt ook aan de Vlaamse Regering delegatie gegeven om een aantal zaken (die nu reeds in het uitvoeringsbesluit van 6 december 2002 zijn opgenomen) via besluit te regelen. Nieuw is wel dat de mogelijkheid wordt voorzien dat de klassenraad in de integratiefase ook een leerling voor het einde van het schooljaar het getuigschrift van alternerende beroepsopleiding kan geven, indien deze leerling tewerkgesteld is voorafgaand aan deze tewerkstelling 3/4de van de reguliere vorming heeft gevolgd. Een ander nieuw element is de certificering die voorzien is na het doorlopen van de opleidingsfase.

Artikel III 67

De betrokken artikelen worden opgeheven, omdat hun inhoud reeds is opgenomen in het bovenstaande artikel of in het uitvoeringsbesluit van 6 december 2002.

Artikel III.68

We willen duidelijk maken dat de scholen van opleidingsvorm 4 (die geen ziekenhuisschool zijn) het volledige bestaande studieaanbod van het gewoon secundair onderwijs kunnen inrichten, maar geen onthaalonderwijs, geen Se-n-Se, geen HBO verpleegkunde en geen 4de graad kunnen inrichten. Scholen van opleidingsvorm 4 kunnen hun studieaanbod zeer flexibel inrichten. Het is echter niet aangewezen of realiseerbaar dat scholen van buitengewoon secundair onderwijs ook dit soort specifiek studieaanbod voor hun leerlingen inrichten. We willen duidelijk maken dat de scholen van opleidingsvorm 4 ook maatregelen moeten nemen naargelang de noden van de leerling.

Het derde lid van artikel 350 omvat wat eerder over de inhoud van opleidingsvorm 4 in artikel 45 van het koninklijk besluit van 28 juni 1978 geregeld was, maar is afgestemd op de terminologie van dit decreet

Artikel III.69, III.70

We voegen een apart hoofdstuk 2 in, specifiek voor de ziekenhuisscholen.

Daarin komt een nieuw artikel waarin als eerste element staat dat in de scholen bij de universitaire ziekenhuizen en de residentiële settings de leerlingen moeten verder werken aan het curriculum van de oorspronkelijke scholen. Voor de uitwerking van dit

curriculum moeten telkens eveneens afspraken gemaakt worden met de oorspronkelijke school, vermits de oorspronkelijke school ook instaat voor de certificering.

We willen vervolgens duidelijk maken dat de ziekenhuisscholen ook maatregelen moeten nemen naargelang de noden van de leerling.

Tevens kan de school bij het preventorium op ieder tijdstip van het schooljaar een structuuronderdeel van het gewoon voltijds secundair onderwijs inrichten, indien dit nodig is voor een individuele leerling, zelfs wanneer de onderliggende structuuronderdelen niet ingericht zijn.

De school bij het preventorium staat zelf in voor de studiebekrachtiging van zijn leerlingen.

Afdeling II. Decreet betreffende het stelsel van leren en werken

Artikel III.71, III.72

Zie de memorie van toelichting bij artikel II.5.

Artikel III.73

Zie memorie van toelichting bij artikel II 1 en artikel III.2, 2°, 3°, 4°, 6° en 8°, maar dan voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Artikel III.74

Zie memorie van toelichting bij artikel II.2 en artikel III.14, maar dan voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

HOOFDSTUK IV. DECREET BETREFFENDE DE CENTRA VOOR LEERLINGENBEGELEIDING

Artikel IV.1, IV.2, IV.3

Heel wat scholen en CLB's passen de principes van handelingsgericht samenwerken (HGW) toe en zetten gepaste maatregelen zoals stimulerende, remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen in bij de uitbouw van een continuüm van zorg. Deze principes zijn ook in de handelingsgerichte diagnostische protocollen die in het kader van het project PRODIA worden ontwikkeld, ingebouwd. De implementatie van deze protocollen zullen we ondersteunen via een team van begeleiders.

Zie memorie bij artikel II.2 en II.9.

HOOFDSTUK V ONDERWIJSINSPECTIE

Artikel V.1

Uit de praktijktest leezorg is gebleken dat de typologie van het buitengewoon onderwijs nog maar ten dele de populatie van leerlingen dekt die in de verschillende types zijn ingeschreven. Voorbeeld bij uitstek is type 7 waar heel wat leerlingen met een autismespectrumstoornis zijn ingeschreven. Er is nood aan duidelijkheid en aan een meer transparante diagnostiek. In de regelgeving vandaag zijn er weinig tot geen criteria waaraan voldaan moet zijn om in een bepaald type van buitengewoon onderwijs ingeschreven te kunnen worden, opgenomen. De nood aan kwaliteitsvollere diagnoses stelt zich ook in andere beleidsdomeinen. Getuige hiervan

zijn de inspanningen om de diagnostiek te protocolleren en labels wetenschappelijk te onderbouwen. Omdat we beter willen toezien op de diagnosestelling, is het van belang deze wetenschappelijke criteria in de regelgeving als houvast voor CLB's en andere diagnosestellers in het diagnostisch proces op te nemen. Deze maatregel moet betere doorverwijzingen naar het buitengewoon onderwijs mogelijk maken en onterechte doorverwijzingen vermijden.

Het effectief realiseren van meer kwaliteitsvolle diagnostiek veronderstelt tevens dat de uitvoering ervan aan controle onderhevig is. Bovendien verwachten we dat het diagnostisch proces volgens de principes van handelingsgericht werken en handelingsgerichte diagnostiek zal verlopen en dat pedagogisch-didactische maatregelen die al konden genomen worden (zoals remediëren, differentiëren, compenseren en dispensereren) om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van de leerling, mee een element zijn in de beoordeling of voor een leerling een verslag dat toegang kan geven tot het buitengewoon onderwijs, aangewezen is. Dit veronderstelt kwaliteitstoezicht. Daarom is er een bijkomende opdracht voor de onderwijsinspectie om in samenwerking met het team Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap binnen de zorginspectie toe te zien op de oriënteringen van leerlingen door de centra voor leerlingenbegeleiding. Het is niet de bedoeling dat de welzijnsinspectie een rechtstreekse opdracht in scholen zou krijgen. Aangezien het de bedoeling is om over de beleidsdomeinen heen de classificerende VAPH protocollen te verankeren en we de toepassing ervan binnen onderwijs zien in het kader van de geherdefinieerde types en de oriënteringspraktijk van CLB's, is het logisch dat de onderwijsinspectie op dit aspect afstemt met de zorginspectie. Het blijft de onderwijsinspectie die toeziet op de praktijk van de CLB's, maar voor het aspect van classificerende diagnostiek stemt ze af met de zorginspectie. Dit kwaliteitstoezicht dient waar mogelijk geïntegreerd te worden in de reguliere doorlichting.

HOOFDSTUK VI. ANDERE BEPALINGEN

Afdeling I. Koninklijk besluit tot vaststelling van de wijze waarop de Rijksinstituten voor buitengewoon onderwijs en de tehuizen van het Rijk ambten worden bepaald van het paramedisch personeel en van het personeel toegekend in het kader van het internaat

Artikel VI.1

Zie memorie van toelichting bij artikel II.14, II.15, II.16.

Artikel VI.2

Deze paragrafen mogen opgeheven worden, omdat zij reeds opgenomen zijn in artikel 312 paragraaf 4 van de Codex Secundair Onderwijs

Afdeling II. Decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I

Artikel VI.3

Het Departement Onderwijs en Vorming vroeg in 2009 aan het Steunpunt Recht en Onderwijs een advies over de juridische gevolgen en de impact van artikel 24 van het

VN-Verdrag voor het onderwijs. In het bijzonder werd gevraagd de impact van artikel 24 op het recht op inschrijving in het gewoon onderwijs, de draagkrachtafweging en de rechtsbescherming zoals geformuleerd in het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen-I te beoordelen.

In verband met de rechtsbescherming stelt het advies dat de beoordelingsruimte van de Commissie inzake leerlingenrechten (CLR) ten minste een marginale toetsing van de argumentatie moet inhouden, in geval aanpassingen als disproportioneel worden beschouwd bij inschrijving en bij de beoordeling tijdens de schoolloopbaan. De maatschappelijke tegenstelbaarheid van die verantwoording is belangrijk in het kader van het beschikken over een onderwijseigen en afdoende beroepsprocedure waarbij de betrokken partijen, ouders en school, de mogelijkheid hebben om gehoord te worden en het gevoel kunnen hebben dat hun perspectief ten gronde aan bod kan komen. Een dergelijke onderwijseigen rechtsbeschermingsprocedure is belangrijk om consensus te vinden en verdere juridisering rond deze thematiek te voorkomen. Dit heeft ook implicaties voor de samenstelling van de commissie, in de zin van het toevoegen van leden met expertise op het gebied van de praktische realisatie van redelijke aanpassingen.

Het is dan ook de bedoeling dat de rechtsbeschermingsprocedure versterkt zou worden door de bevoegdheden, de samenstelling en de gevolgen van de beslissingen van de CLR aan te passen en af te stemmen op de instanties die in uitvoering van artikel 33.2 van het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap en artikel 40 van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid met de monitoring, opvolging en bescherming van de uitvoering belast zijn.

De aangepaste procedure verzekert de betrokkenheid van (vertegenwoordigers van) personen met een handicap, onderwijsverstekkers en personeel bij de beoordeling ten gronde van klachten die haar worden voorgelegd. De onderwijsinspectie kan door de CLR met een expertiseopdracht belast worden.

Afdeling III. Overgangsbepaling

Artikel VI.4. De leerlingen met een inschrijvingsverslag voor type 1 of 8 of opleidingsvorm 3 type 1, uitgereikt voor de inwerkingtreding van dit decreet en ingeschreven in een school voor buitengewoon onderwijs, blijven tijdens de overgangperiode in aanmerking komen voor de toekenning van omkadering en werkmiddelen (lestijden, lessen, uren, punten .).

Afdeling IV Opheffingen

Artikel VI.5 tot en met VI 13

Het koninklijk besluit van 28 juni 1978 houdende de omschrijving van de types en de organisatie van het buitengewoon onderwijs en vaststellende de toelatings- en behoudsvoorwaarden in de diverse niveaus van het buitengewoon onderwijs wordt opgeheven.

Alle ministeriële besluiten in uitvoering van dit koninklijk besluit en de wet die aan de oorsprong lag van dit koninklijk besluit, namelijk de reeds opgeheven wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs, waarvan enkel nog artikel 20 bestaat, worden eveneens opgeheven.

Het koninklijk besluit van 27 juli 1971 houdende organisatiemodaliteiten van de begeleiding van de leerlingen wordt eveneens opgeheven. Dit was een koninklijk besluit in uitvoering van het reeds opgeheven artikel 12 van de wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs.

Zie memorie van toelichting bij artikel III 5

III REPLIEK OP DE ADVIEZEN VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD (VLOR), EN VAN DE RAAD VAN STATE

1. Advies van de Vlaamse Onderwijsraad

De Vlaamse Onderwijsraad bracht haar advies uit op 29 maart 2012. Het advies formuleerde een aantal erg kritische bedenkingen bij het voorontwerp dat haar werd voorgelegd.

- De Vlor zich vraagt af of wat voorligt in het voorontwerp van decreet wel beantwoordt aan de doelstelling van de Vlaamse Regering om in afwachting van een invoering van leerzorg op langere termijn een aantal dringende beleidsmaatregelen te nemen. Hierbij wordt ondermeer verwezen naar de verstrakte typologie. De Vlor vraagt de overheid om verder te werken aan de uitbouw van een omvattend kader en naar een concrete planning met een tijdspad en de bijhorende modaliteiten.
- De VLOR betreurt dat het voorontwerp te sterk uitgaat van een medisch model van classificerende diagnostiek (VAPH) dat exclusief de focus legt op kindkenmerken in plaats van een sociaal en interactioneel model. Hierdoor vreest men dat groepen leerlingen structureel geen recht meer genereren op ondersteuning en voor ongewenste effecten voor het onderwijsveld (landschap buitengewoon, leerlingenstromen, omkadering ...). De VLOR ziet oplossingen eerder in een structuur van het gewoon en buitengewoon onderwijs die mede bepaald wordt door de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerlingen en verschillen in zorgintensiteit.
- De Vlor vraagt zich af of de voorliggende maatregelen geen besparing inhouden en vraagt garanties dat de vrijgekomen middelen worden ingezet ten bate van leerlingen met specifieke noden.
- De Vlor betreurt het gebrek aan aandacht voor de competentieontwikkeling in het voorstel en dringt aan op overgangsmaatregelen en garanties voor personeelsleden met specifieke expertise. De Vlor drukt de vrees uit dat een kwaliteitsvollere diagnostiek en oriënteringen van leerlingen de administratieve planlast zal verhogen.
- De Vlor wijst op de nood aan een gemeenschappelijke communicatie- en sensibiliseringsstrategie, waarbij ook aandacht gaat naar overleg met en betrokkenheid van ouders en leerlingen.
- De vlor vraagt afstemming met het beleidsdomein welzijn, ondermeer met betrekking tot de problematiek van de +21 jarigen.
- Er blijkt een draagvlak te bestaan bij heel wat geledingen voor de oprichting van een type 9 van buitengewoon onderwijs voor leerlingen met ASS, maar vraagt het overwegen van het toekennen van bijkomende omkadering voor specifieke problematieken binnen de types.

Het VLOR-advies en aansluitend de formele onderhandelingen met de sociale partners hebben geleid tot een grondige aanpassing van het voorontwerp van decreet in vergelijking met het dossier dat een eerste keer principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op:

- de omschrijving van de types buitengewoon onderwijs:
 - o de definities van doelgroepen zijn aangepast, zodat de focus ook komt te liggen op onderwijsbehoeften i.p.v. op de stoornissen;
 - o type 1 en type 8 worden vervangen door type basisaanbod. In dit basisaanbod kunnen alle leerlingen terecht van wie de onderwijsbehoeften zodanig zijn dat de aanpassingen in het gewoon onderwijs disproportioneel of onvoldoende zijn ,
 - o aanpassing IQ grens voor type 2 (IQ lager dan of gelijk aan 60);
 - o toevoeging van doelgroep STOS in type 7,

- toelatingsvoorwaarde buitengewoon onderwijs. het voorontwerp van decreet beschrijft welke maatregelen moeten genomen zijn, vooraleer sprake kan zijn van een doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs (compenseren, remediëren, differentiëren en dispensereren) en onder welke voorwaarden de disproportionaliteit van deze maatregelen moet aangetoond worden. Het voorontwerp spreekt zich niet uit over het hoe van deze maatregelen, aangezien dat valt onder de vrijheid van onderwijs;

- toelatingsvoorwaarde GON: het voorontwerp voorziet twee soorten GON-ondersteuning:
 - o (rechtstreeks toegankelijke) GON/ION voor kinderen in het type-specifieke aanbod (type 2, 3, 4, 6, 7, 9),
 - o terugkeer-GON voor kinderen uit het basisaanbod die terug instromen in het gewoon onderwijs ;
 - o de overheid engageert zich bovendien om de aanbevelingen uit het OBPWO-onderzoek over GON en ION verder te bekijken in samenwerking met de sociale partners;

- leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften: in het gewijzigde voorontwerp is een definitie van 'leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften' en een definitie van disproportionaliteit-disproportioneel ingevoegd. Ook de definities van remediëren, compenseren, dispensereren en differentiëren zijn opgenomen;

- het recht op inschrijving:
 - o het recht op inschrijving geldt onverkort voor leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen met toepassing van gepaste maatregelen die proportioneel zijn;
 - o leerlingen met een (eerder) verslag buitengewoon onderwijs worden ingeschreven onder ontbindende voorwaarde. De school organiseert

een overleg met de ouders, de klassenraad en het CLB, over de aanpassingen die nodig zijn en kan ofwel disproportionaliteit bevestigen en inschrijving ontbinden, ofwel inschrijving behouden met GON/ION – ondersteuning;

- de Commissie Advies Buitengewoon Onderwijs. de CABO wordt opgeheven. Het toekennen van het recht op permanent onderwijs aan huis en vrijstelling van de leerplicht wordt een bevoegdheid van de onderwijsinspectie. Voor de verlenging van het recht op buitengewoon onderwijs na 21 jaar wordt de klassenraad bevoegd. Er komt bovendien een Vlaamse Bemiddelingscommissie bij onenigheden over een doorverwijzing;
- De waarborgregeling. er wordt een decretale kapstok voorzien die stelt dat bij relatieve minderkost in het buitengewoon onderwijs t.o.v. referentieschooljaar 2013-2014, de vrijgekomen middelen via enveloppefinanciering zullen worden ingezet voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De vrijgekomen middelen kunnen zowel worden ingezet in het gewoon onderwijs als in het buitengewoon onderwijs;
- tolken Vlaamse Gebarentaal de decretale regeling voor de tolken Vlaamse gebarentaal en de schrijftolken (de uitbreiding van tolken VGT en schrijftolken naar het basisonderwijs en de uitbreiding van de doelgroep in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en het hoger onderwijs) werd opgenomen in Onderwijsdecreet XXIII van 19 juli 2013 en is in dit voorontwerp dus geschrapt;
- competentieontwikkeling. voor het schooljaar 2013-2014 zullen 109 VTE worden ingezet voor competentieontwikkeling. Deze 109 VTE worden gegenereerd door verschuivingen in bestaande projecten in het onderwijsveld. Deze mensen zullen worden ingezet voor
 - o de verbreding en verdieping van het aanbod in het buitengewoon onderwijs voor jongeren met autismspectrumstoornissen;
 - o de ondersteuning van scholen van het buitengewoon basis- en secundair onderwijs bij programmering van type 9;
 - o de uitbouw van een globaal professionaliseringstraject voor onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften;
 - o de uitbouw van een tweedelijns inclusienetwerk;
 - o de ontwikkeling en de ondersteuning van de implementatie van handelingsgerichte diagnostische protocollen in centra voor leerlingenbegeleiding.

Ook deze regeling is opgenomen in OD XXIII van 19 juli 2013.

2 Advies van de Raad van State

De Raad van State leverde zijn advies met nr. 54.205/1 af op 29 oktober 2013. In het eerste deel van het advies gaat de Raad van State uitvoerig in op de doelstelling van het ontwerp om stappen te zetten in de geleidelijke realisatie van artikel 24 van het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap.

De Raad van State concludeert dat het ontwerp van decreet het recht op toegang tot inclusief onderwijs en het recht op redelijke aanpassingen in het gewoon onderwijs voldoende lijkt te waarborgen, doordat het ontwerp het recht op inschrijving in het gewoon onderwijs onverkort laat gelden, wanneer de leerlingen het gemeenschappelijk curriculum kunnen volgen met toepassing van proportionele en gepaste maatregelen en de toegang tot het buitengewoon onderwijs beperkt tot die gevallen waar de aanpassingen in het gewoon onderwijs disproportioneel of onvoldoende zouden zijn. De Raad onderstreept de verplichting van het gewoon onderwijs om voldoende ondersteuningsmaatregelen te nemen volgens de behoeften van leerlingen met een handicap om hen toe te laten onderwijs te volgen in het gewoon onderwijs. Inclusief onderwijs kan geleidelijk worden gerealiseerd, rekening houdend met de beschikbare middelen, maar nieuwe regelingen mogen geen achteruitgang betekenen ten opzichte van de doelstelling van het principe van inclusief onderwijs.

De Raad van State concludeert: "doordat het ontwerp voorziet in bijkomende ondersteuning voor leerlingen met een handicap in het gewoon onderwijs en het recht van toegang tot dat onderwijs versterkt, zet het ontwerp stappen in de richting van de algemene doelstelling van artikel 24 van het VN Verdrag en draagt het bij tot de realisatie van het inclusief onderwijs. Het feit dat het ontwerp het buitengewoon onderwijs laat bestaan en zelfs verder ontwikkelt en verfijnt, door de verschillende types te herdefiniëren en een nieuw type 9 te creëren, doet hieraan geen afbreuk."

Het advies bevat een aantal tekstuele en artikelsgewijze aanbevelingen:

- schrappen van de woorden "belangrijke en noodzakelijke" in het opschrift: deze woorden werden geschrapt;
- aanbeveling om in de memorie te verduidelijken wat onder "residentiele setting en "diagnostische protocollen" moet worden verstaan: de memorie van toelichting werd aangepast op deze punten;
- vraag om in artikel II.20 en III.56 concreter te bepalen op welke wijze de middelen die zouden vrijkomen in het buitengewoon onderwijs kunnen worden ingezet en voor welke leerlingen beide artikelen werden aangepast. Er werd toegevoegd dat het gaat over leerlingen in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs, respectievelijk in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. Er werden bijkomend een aantal principes opgenomen waarmee de Vlaamse Regering rekening moet houden bij de verdeling van de enveloppe over het gewoon en buitengewoon basisonderwijs en bij de verdeling over de scholen in respectievelijk het gewoon en buitengewoon basisonderwijs,
- aanbeveling om het artikel over de opheffing van de bevoegdheden van de CABO, i c de vrijstelling van leerplicht, op een andere plaats in de Codex Secundair Onderwijs op te nemen: de inhoud van artikel 67 werd verplaatst naar een nieuw artikel 123/1 (III.13);
- herschrijven van enkele inleidende zinnen van artikelen in hoofdstuk III. met deze aanbevelingen werd rekening gehouden;
- opmerking dat het begrip "handelingsgerichte diagnostiek" wel gedefinieerd wordt, maar alleen voorkomt in de passages die gaan over decreet basisonderwijs en de Codex Secundair Onderwijs, maar niet in de regelgeving CLB. het begrip werd ingeschreven in de opdracht van het CLB (artikel 23);
- aanbeveling om het artikel over de bijkomende opdracht van de onderwijsinspectie te herschrijven: de opdracht van het kwaliteitstoezicht op de diagnostische praktijk

van de CLB's en de taken inzake vrijstelling van leerplicht en permanent onderwijs aan huis werden uit elkaar gehaald en ingeschreven in een nieuw artikel 43bis van het kwaliteitsdecreet in plaats van toe te voegen aan artikel 38.

Brussel,

- De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel,

Pascal SMET